

ბრძოლა

ყოველთვიური ღრუანღ ხაქ. სიღ.-ფემ. : «LA LUTTE» — Revue mensuelle du
ქუშ. პარტ. ხანღვარღრეფელ ბიურღბი : Parti Social-Démocrate Ouvr. de Géorgie.

ბგერი 1927 წ. N° 27—28. Paris. Octobre, 1927

1725
1927

ათო წელი.

ნოემბერში სრულდება საბჭოთა ბატონობის ათი წელიწადი, დრო საკმაო დიდი მისი ნაყოფის გამოხადებათ და მისი სიმწიფის დასაფასებლათ.

და აი ჩვენ ვხედავთ, რომ ეს წყობილება არასოდეს არ ყოფილა ისე უკურნებლათ დასწულუებულთ. განმარტოვებულთ და შინაგანი წინააღმდეგობით დაუძლურებულთ, რევოლუც ის ახლათ, ათი წლის ბოლოს, არის. ის უკვე გაფუჭქენამდე დაბერდა, ახალგაზდობაში მოტყდა, უღლეური გამოდგათ. მისი იდეოლოგია, მისი პოლიტიკა და პრაქტიკა საძლოოთ გაკოტრდა, დაჩაჩანაკდა და მხდალათ საფრთხობელათ გადაიქცათ.

ათი წლის წინ ბოლშევიზში კიდევ ბევრს გულწრფელათა სჯეროდა. მისი მოციქულნი ბევრს ახალი სახარების მქადაგებლათ მიჩნდათ. მას ყავდა თავდადებულთ მიმდევრები, ენერგიული დამცველები, საუკეთესო იდეალებისათვის მებრძოლნი. მან განვლო გმირული ხანა, ააფორიაქათ მთელი რუსეთი, შეანძრიათ ბევრი ქვეყანა, გასცათ მრავალი ჩინებულთ დაპირება, ჩამორეკათ კაცობრიობის განახლების ზარი. ერთი სიტყვით, არასოდეს არც ერთ პარტიას და მიმდინარეობას ამდენი არ უნმარებია, არ უტრბახებია, არ უყვირია. დღეს ყველათ ეს გადნათ. შარშანდელი თოვლივით; მათი სიტყვა უკვე გამოიფიტათ, მათი საქმე უკვე გაღუჭურდა. ჩამოშორდა ყველათ უანგარო მეგობარი, ვაშტერებულთა მისი შემხედვარე—ნთუ ამ ჯოჯოს ვეთაყვანებოდით! იარალი დაყარათ მისთვის თავდადებულებმა, ნთ თუ მისთვის სისხლს ვღვრიდით! მას შერჩათ მხოლოდ «კახონი» ხალხი, ხაზინის საკუქნათს შემყურე და მის სკიერებში ხელის მოფათურე. ბოლშევიზში გადნათ მოძღვრება გეპუტს, სადარაჯო დაქირავებულ ლაშქარის, განყოფილება პოლიციის დეპარტამენტის. ის ადამიანთათ სულს და გულს აღარას ეუბნებათ, დამოუკიდებელ მოღვაწეთ აღარ აფრთოვანებს, მასზე იმედს აღარავინ ამყარებს.

ის შეიქნათ საკინკლაო საგნათ ხელისუფლების მამიებელთათ, წყაროთ გამორჩენის, პირადი ანგარიშების გამოსწორების, ზხათ და ხიდათ ბატონობის და ნებიერობის. მას გაშორდა სული, ჩაუქრათ იდეალი, დაეკარგათ აღმადრენათ და იქცათ ჩონჩხათ, ქვეყნის ყვაყორანის საძიქნათ. დღის წეს-რიგში დგას არათ ამ ლემის გამოცოცხლება, არამედ მისი ფროზე გადათრევა და შორს დასაფლავება.

ბოლშევიზში დამარცხდა. მან ვერ შეასრულათ ვერც ერთი თავისი დიდი დაპირება. რატომ, რისთვის დაგლახდა ასე ეს ძლიერი მოძრაობათ? მიზეზი ერთათ-ერთათ: ბოლშევიკური რევოლიუციური მოძრაობათ არ ხატავდა საზოგადოების ნამდვილ მოთხონილებას; ე. ი. ბოლშევიზში არ არის ისტორიული პროგრესის მატარებელი, მათი იდეოლოგია არ აღბეჭდავს ადამიანთათ რეალურ ურთიერთობას.

და მართლათ, რათ საკითხი დაუსვა ისტორიამ რუსეთს გადასაქრელათ? ის, რაც ყველათ ჩამორჩენილ ქვეყანას—გადაქცევა თანამედროვე დამთავრებულ სახელმწიფოთ, სავსებით შესვლათ საკაცობრიო ოჯახში, ხალხი-ქვეშევრდომის ხალხი-მოქალაქეთ შეცვლათ. თებერლის რევოლიუცია თამაშათ შედგათ ამ გზაზე. ლიბერალურ ბურჟუაზიამ, სოციალისტურ ინტელიგენციამ და პროლეტარიატის ავანგარდმა ეს მიჩანი და-

ისახა, მარა ვერ შეასრულა. მოძრაობაში ჩაება ახალი ფენები, აგორდა მთელი ჩამორჩენილი სტიქია, სალდათის და გლეხის მეთაურობით და დაეპატრონა რევოლიუციას. იშვა ოქტომბერი და მით იშვა ძირითადი წინააღმდეგობა რუსეთის ისტორიული ამოცანის და რევოლიუციის შორის. ეს ამოცანა პირველყოფლისა ითხოვს საზოგადოების ყველა სასიცოცხლო ძალების დახსნას, ყველა მათწინ მდებარე პოლიტიკურ და ეკონომიურ ზღუდეების დაშლას და ახალი საამისო ნორმების ჩამოყალიბებას. ოქტომბერმა კი პირიქით ყველა ეს სასიცოცხლო ძალები შეკრა, დააბა და იწყო მათი კომუნისტურ კალაპოტში ჩაქედვა. იწყება ბრძოლა ცხოვრებას და ბოლშევიკურ იდეოლოგიას შორის. რაიცა გრძელდება მეტ-ნაკლები ტემპით დღევანდლამდე. აი ეს გარემოება არყევს საბჭოთა წყობილებას, ანგრევს ქვეყნის კეთილდღეობას, არღვევს ბოლშევიკურ პარტიას და მიყვევართ ახალ-ახალ გადატრიალებებისაკენ.

ეს ძირითადი წინააღმდეგობა რევოლიუციის და რეალური მოთხოვნების შორის არ არის ნიშნობლივი თვისება რუსეთის რევოლიუციის. ის თან ახლავს საზოგადოთ ყველა დიდ პოლიტიკურ გარდატეხას წასულში. თითქმის ყველა რევოლიუცია სხვა და სხვა გარემოების გამო ბოლოს და ბოლოს ხელში უფარდება უტოპისტებს, დოქტრინერებს, რომელნიც ცდილობენ შეუფარდონ თავისი იდეოლოგია არა ცხოვრებას, არამედ პირიქით, ცხოვრება ჩამოქნან თავის იდეოლოგიის თანახმად და მით იშნადებენ დამარცხებას. ინგლისის დიდი რევოლიუცია დაწყებული ბურჟუაზიული საზოგადოების დაბადების გასაადვილებლათ თავის მსვლელობაში რჩება სექტანტების ამართ, რელიგიური მოციქულების მეთაურობით, რომელთა მიზანია «წმინდანების სახელმწიფოს» დაარსება და ძალით, სამხედრო ზომებით, პარლამენტის მიერ ხმის უმეტესობით მიღებული ლოცვანის ხალხისათვის თავზე მოხვევა. კათოლიკურ ირანდისას სამხედრო წესებით სარწმუნოებას უცვლიდენ და მით, რასაკვირვლია, მთელი ხალხი გადაიკრდეს, ერთი სიტყვით, გაბატონებული პარტიები. დამოუკიდებლები, პრესვიტერიანელები და ნიველერები, სავსებით აცდენ ინგლისის ისტორიულ ამოცანას და შეეცადენ თანამედროვე ხანაში რალაც პირვანდელი ქრისტიანობის მსგავსი საზოგადოება შეექნათ. უტოპია დამარცხდა, კონტრ-რევოლიუციამ გაიმარჯვა.

ასეთსავე მოვლენას ვხედავთ ჩვენ საფრანგეთის რევოლიუციაში. რობესპიერი და სენჟუსტი არ სცნობენ რევოლიუციის ბურჟუაზიულ ხასიათს და ცდილობენ საზოგადოება ააგონ ძველი საბერძნეთის და რომის პოლიტიკურ საფუძველზე. მარქსი სწერს: «რობესპიერი, სენჟუსტი და მათი მომხრეები დამარცხდენ იმიტომ, რომ მათ ერთმანერთში არიეს ანტიური დემოკრატიული და რეალისტური სახელმწიფო, დაყრდნობილი რეალურ მონობაზე, და თანამედროვე დემოკრატიული და სპირიტუალისტური სახელმწიფო, დაყრდნობილი განთავისუფლებულ მონობაზე. ბურჟუაზიულ საზოგადოებაზე» (იხ. «წმინდა ოჯახი»). აი ეს ერთი მხრით ანტიური იდეოლოგია და მეორე მხრით არსებული პირობები ერთმანერთს ეხეთქებიან და ბოლოსდაბოლოს იმარჯვებს უკანასკნელი. ტერზიდორი დგება. რევოლიუცია დაიწყო ბურჟუაზიამ, მარა გზადაგზა ის განდევნილ იქნა ასპარეზიდან და არ მიეცა საშუალება ბურჟუაზიული ურთიერთობის მეთაური გამხდარიყო. მარქსის აზრით, არა თუ იაკობინელები, არამედ ნაპოლეონიც ებრძოდა ეპოქის ამ ძირითად ტენდენციას და ამიტომ ისიც დამარცხდა. ის სწერს: «ნაპოლეონი, ეს იყო უკანასკნელი ბრძოლა რევოლიუციური ტერორიზმისა წინააღმდეგ ბურჟუაზიული საზოგადოებისა და მისი პოლიტიკის. რის დროსა რევოლიუციამ აღმართა. ნაპოლეონს უკვე ესმოდა თანამედროვე სახელმწიფოს ბუნება: იცოდა, რომ ის აგებულია ბურჟუაზიული საზოგადოების თავისუფალ განვითარებაზე. მარა მასში კიდევ ხედავდა თავისი ზრახვების აგენტს, ხოლო ბურჟუაზიულ საზოგადოებაში ქონების მოიჯარადრეს, მის ხელშეწყობის, რომელსაც არ უნდა ქონდეს საკუთარი ნება. მან მიმართა ტერორიზმს მუდმივი რევოლიუციის შევლით მუდმივი ომით... მისი პროექტი იყო შემოღება აღებ-მიცემობის მონოპოლიის, რომ მთელი ვაჭრობა გადასცემდა სახელმწიფოს... ერთი სიტყვით, ნაპოლეონის საშუალებით რევოლიუციური ტერორიზმი ერთხელ კიდევ ილაშქრებს ლიბერალური ბურჟუა-

ზიის წინააღმდეგ; რესტავრაციით, ბურჟოაზიზით ამავე ბურჟუაზიას ებრძვის კონსერვალიუციზი. მხოლოდ 1830 წ. ის ახორციელებს თავის 1789 წლის სურვილებს» (იქ.). ამას დაუმატებთ, რომ რობესპიერის დემოკრატია ხორციელდება მეოთხმოცე წლებში ანტიური სამოსელის ვაზდით და ბურჟუაზიულის ჩაცმით.

როგორც ხედავთ, უტოპიური მიმდინარეობათა რევოლიუციის სიღრმიდან ამოტივტივება და სათავეში მოქცევა ძველი ამბავია. რუსეთში ახალია მხოლოდ ის, რომ ასეთი ამბავი მეორდება მეოცე საუკუნეში. ამდენი რევოლიუციების, ისტორიული გაკვეთილების და ისტორიული მეცნიერების შემდეგ, ეს მოწმობს ბოლშევიკური პარტიის პოლიტიკურ უსუსურობას, მის საარაკო ველურობას და ყოველნაირ უტოპიათა ტლაპოში ყვლამდე ჩაფლას. მასში თავი მოიყარა რუსეთის ინტელიგენციის ყველა უტოპიამ—ნაროდნიკულმა, სლავიანოფილურმა, ნაროდოვოლცურმა, რეაქციონურმა—ერთი სიტყვით წარსულის მთელმა იდეურ ჭაობმა. ასეთი მარცხი არ მოსვლია გერმანიის და ავსტრიის სოციალდემოკრატის და რევოლიუციური ქარტესილიდან გამოვიდნენ გამარჯვებული. მათ გადააბეს იდეალი რეალობას და მით შეინარჩუნეს დემოკრატია და დემოკრატიული რესპუბლიკა. ხოლო სადაც კი იფეთქა ბოლშევიკურ უტოპიამ, იქ დღეს მეფობს საშინელი რეაქცია (უნგრეთი, ბაგარია).

ამნაირათ, ერთ და იმავე დროს მომხდარ ორ რევოლიუციაში, ერთი, რუსეთის, შორდება ისტორიულ კალაპოტს, ბოძებულ ბაზას და ვარდება ხრამში, საიდან ამოსვლა მას უკატასტროფოთ არ უწყრია, ხოლო მეორე, დასავლეთის, თავსდება ისტორიულ კალაპოტში, არ შორდება სინამდვილეს და ყრის ურყევე საძირკველს მკვიდრი და მწყობრი განვითარების და ბრძოლისათვის. ეს უკანასკნელი თავის იდეალს ეძებს მომავალში, მისი მუშაობა და პოლიტიკური საქმიანობა მიმართულია ამ იდეალის განსახორციელებელ საშუალებათა შექმნისაკენ, მისი ნიადაგის მომზადებისაკენ. ის ხდება ისტორიული პროგრესის შეგნებული მატარებელი. ასეთია მეოცე საუკუნის რევოლიუცია.

სამაგიეროთ ყველა წინანდელი რევოლიუცია თავის იდეალს ეძებდა წარსულში, ნიველერები ძველ ქრისტიანებში, იაკობინელები ათინაში; ეს იყო ცდა რევოლიუციური წარსულის აწმყოში გადმოსატანათ. ბოლშევიკები აქაც სასტიკათ ჩაიჭრენ. მათ გადმონერგეს აწმყოში ძველი მოსკოვური რუსეთის სინამდვილე. ის სინამდვილე, როცა ადამიანი და ნივთი, მთელი ერი და მთელი სიმიდირე იმყოფებოდა სახელმწიფოს სრულ მორჩილებაში და განკარგულებაში. ე. ი. მათ რეაქციონური წარსული აწმყოთ აქციეს და ზედ კომუნისტური დალი დააკრეს. სტენკა-რაზინი და პუგაჩოვი მათი წინამორბედიან. ერის სოციალურ შენობაში მოხდა მხოლოდ ერთი ცვლილება—თავდაუნათურობის ალაგი დაიჭირა კომუნისტურმა პარტიამ. გაცილებით მეტი უფლებით და ძლევამოსილობით. ვინემ ბრწყინვალე წოდებას ქონდა მოსკოვის სამეფოში. ყველა დანარჩენი კლასი, დაწყებული წვრილი ვაჭარით და მრეწველით, თავის ალაგას დარჩა და მას დაერთო თანამედროვე ბურჟუა ნეპმანის სახით. ამ რეკიმის დამკვიდრებაში მხურვალე მონაწილეობა მიიღო რუსის მუშათა კლასმა; მარა ჩქარა გამოჩნდა, რომ მისი ემანსიპაციის პირობები რუსეთში არ დამდგარა. მისი საკუთარი სასიცოცხლო პრინციპი სრულიად არ ფარავს რევოლიუციის სასიცოცხლო პრინციპს, საზოგადოების განთავისუფლება არ მოითხოვს სოციალური განთავისუფლებას ისტორიის ამ პერიოდში. მუშამ ვერ მიადწია არა თუ სოციალურ განთავისუფლებას, არამედ ვერც მის წინასწარ პოლიტიკურ პირობებს. ცხოვრების უმაღლეს საფეხურზე დასმული ამოცანა ვერ გადაიჭრება მის უდაბლეს საფეხურზე. გლენმა მიიღო მიწა სამუშაოთ, მარა ისეთ პოლიტიკურ და ეკონომიურ პირობებში, რომ ეს ბუნების სიმიდირე გადაიქცა წყაროთ მისი გალატაკების და დაუძლეურების.

ამნაირათ, კომუნისტური რევოლიუცია დაშორდა არა თუ საერთო ისტორიის რეალურ ბაზას. არამედ ამასთანავე ყველა მშრომელი კლასის მიუცილებელ ინტერესებს. კომუნისტები უბრძანებენ ისტორიას—იარე ჩემი გზით და არა შენითო. მარა ვინაიდან ბრძანება ისტორიას ვერ შეაჩერებს, ამიტომ ბრძანებელი იძულებულია თა-

599066

ვისი წესი თავს ახვიოს მას ძალით, ტერორით. აართვით ეს იარაღი და მთელი სისტემა დაინგრევა, კომუნისტური რეჟიმიდან აღარაფერი დარჩება. მხოლოდ გაუსწორებელ ფანტაზიორს შეუძლია წარმოიდგინოს საბჭოთა წყობილება უტეროროთ, ხალხის ნებაყოფლობით და თავისუფალი თანხმობით. ეს ძლიერ კარგათ ესმით თვით ბოლშევიკებს და ამიტომ სავსებით ხიშტზე არიან დაყრდნობილნი. მაგრამ ამ რკინის სალტებში მომწყვედელი ცხოვრება მაინც თავის გზით მიიმართება, მაინც არტყამს სასიცოცხლო ჩაქუჩს და თავის თავის, თავისი აუცილებლობის ერთგული რჩება. ის მიდის იმ მხრით, საითკენაც ბოლშევიზმი არ მიდის. მათი გზანი ვერსად ვერ იყრებიან. ეს იმყოფება თავისავე არსებობის პირობების აშკარა წინააღმდეგობაში: ის იძულებულია პრაქტიკულად დაუშვას ის, რასაც იდეურად და პოლიტიკურად ებრძვის. ეს ისტორიული დრამა აუცილებლად უნდა გაიხსნას ბუნებრივი წესით—საზოგადოების განთავისუფლებით სახელმწიფოს ყმობისაგან და თანამედროვე ურთიერთობის აღდგენით. ე. ი. რუსეთი ბოლოსდაბოლოს მიაგნებს თავის თავს, თავის შესაფერ სოციალურ ნორმებს, წამოისხამს თავის ტანზე შეკერილ წამოსასხამს. მართალია, ავერ ჩინეთმა ეს 15 წელი თავისი კალაპოტი ვერ მონახა, ძალთა წონასწორობა ვერ აღადგინა; ეს მხოლოდ მოწმობს საქმის სიძნელეს, მრავალნაირ მიხვევ-მოხვევას და ხანგრძლივი დადუღების საჭიროებას. ენგელსი სწერდა ამ ნახევარი საუკუნის წინ: «ორმოცი მილიონი ველიკორუსი შეადგენს მეტათ დიდ ხალხს და აქვს მეტათ თავისებური განვითარება, რომ შეიძლებოდეს გარედან მისთვის ამა თუ იმ მოძრაობის თავზე მოხვევა»¹⁾. მით უფრო ეს მართალია დღეს, როცა ამ თავისებურობის საქვეყნო მაგალითი ვინილეთ ამ მოულოდნელ ამბების ხლართში იმარჯვებს ის, ვინც ნათელ წარმოდგენას არ კარგავს, ვისაც ესმის გზანი ისტორიისანი და უქვეყლი მომავლის გაკვერცა შეუძლია. ბოლშევიკები ამ მხრით სამუდამოთ დაკარგულია, კუზიანს სამარე ასწორებს. ის უკვე საარხივოთ გამზადებულია. მათი დღევანდელი იუბილე—გედის უკანასკნელი სიმღერაა.

ნ. კ.

ბ ე ლ შ ე ვ ი ზ შ ი მ ე ა თ ე წ ე ლ ს.

(წერილი საქართველოდან)

ბოლშევიკური პარტია.

ვინც მარქსიზმს იზიარებს, ისიც უნდა გაიზიაროს, რომ პარტია და სახელმწიფო, რომელშიაც არის წინააღმდეგობანი, იცვლება. საქირთა ამ ცვალებადობის ტენდენციის გარკვევა, რომ მათი მომავალიც გავარკვიოთ. როგორია ამ მხრივ ბოლშევიკური პარტია და სახელმწიფო?

გლეხობა, რომელიც რუსეთში აბსოლუტურ უმრავლესობას წარმოადგენს, წვრილ ბურჟუაზულ ტენდენციების მატარებელია. მას უნდა საკუთარი მიწა, საკუთარი სახლ-კარი და ბაზარი სოფლის ნაწარმოებისათვის, როცა იგი მიწას შოულობს სახნავ-სათესათ, ცდილობს განამტკიცოს ამ მიწაზე თავისი უფლება, ცდილობს დაეუფლოს მას. ამიტომაც არსებობს ახლა მიწის ჩუმი ყიდვა, რომ გლეხი მესაკუთრეა და სცნობს საკუთრების უფლებას. ამაში მთავრობა მოქიშპეა. ნ. კორდანი ამბობს: «ჩვენ ჩამოვართვით მიწა მემამულეს და მივეცით გლეხს, ბოლშევიკებმა ჩამოართვეს მიწა გლეხს და მისცეს სახელმწიფოს». თუ პირველი გლეხის დაკმაყოფილებათა მეორე მასთან განხეთქილებათა, გლეხობას და სახელმწიფოს შორის არის წინააღმდეგობა. ბლოკი გლეხობასთან მხოლოდ საშვალეება უკანასკნელისათვის თავის ინტერესების დასაცავათ.

მეშათა კლასის ინტერესი კაპიტალის ინტერესს ეწინააღმდეგება. ეს მიტომ კი არა, რომ თვითონ სიტყვა «კაპიტალისტი» არ არის მოსაწონი. იგი ებრძვის ამ სიტყვის შინაარსს; გაყვლეფილი ებრძვის ექსპლოატატორს და ისწრაფვის, რაც შეიძლება ნაკლები ნაწილი თავისი შრომისა მისცეს კაპიტალს. რუსეთში იგივე მდგომარეობათაა. მხოლოდ აქ ექსპლოატატორი სახელმწიფოა. 1925 წელში მხოლოდ 16,7 პროც. მოდი-

¹⁾ მისი ბროშიურა რუსეთზე 1875 წ.

ოდა სამუშაო ხელფასზე (რიკოვის ციფრები, «ზარია ვოს.» № 1123) ე. ი. მუშის შრომიდან 83,3 პროც. სახელმწიფოს მიაქვს. მაგრამ კლასთა ბრძოლაც სწორედ ექსპლოატატორის და გაყვლედილის ბრძოლაშია. ექსპლოატატორ სახელმწიფოს და მუშათა კლასის ინტერესთა წინააღმდეგობის მიჩქმალვა შეუძლებელია, რა გინდ არ უნდა გააყროს მუშათა კლასი ბოლშევიკებში იმით, რომ თითქმის რუსეთი მუშათა სახელმწიფოა.

გლეხობა წარსულისა და აწმყოს კლასია რუსეთში; მუშათა კლასი კი მომავლის კლასია. იგი მომავლისათვის იბრძვის. არც წარსულში და არც აწმყოში მას არაფერი აქვს სახარბიელო. ამიტომ მათ შორის არსებობს წინააღმდეგობა აგრეთვე წინააღმდეგობა თვითმეუღ ამ კლასსა და სახელმწიფოს შორის. მათი შეთანხმება არ შეიძლება. ან ერთი დასძლევს და გათქვიფავს თავის მასაში მეორეს. ან მეორე. მომავალი კი მხოლოდ მეორეს ეკუთვნის.

ბოლშევიკურ პარტიაში ჩინოფნიკებთან ერთად მუშათა კლასის და გლეხობის მცირე ნაწილიც შედის. მისი შემადგენლობა ურელია. 1925 წელში სულ ამიერკავკასიაში ბოლშევიკურ პარტიაში 24 ათასი წევრი იყო. ამათში მუშა 40 პრ., გლეხი 39 პრ. მოსამსახურე და ხელოსანი 21 პრ. («ზარია ვოს.» 30 ივნისი-1926 წ. № 213). ეს ანექტების მიხედვით, ნამდვილათ კი მოსამსახურეები და გლეხები გაცილებით მეტია, მუშები კი—ნაკლები. ამას თვით ბოლშევიკებიც გვიმოწმებენ (მაგ. შლიაპნიკოვი მენ-10 ყრილობაზე, ამას ისიც ამტკიცებს. რომ მუშის მცენების გასარჩევად შექმნეს მცენება დაზგის მუშა დი შეეცნდენ თავის გლეხურ და ბიუროკრატიულ პარტიაში ნამდვილ მუშების შეყვანას (ლენინურ შერჩევით). ამნაირათ ბოლშევიკური პარტია არ არის ერთი კლასის პარტია; იგი უფრო წვრილ-ბურჟუაზიული კოალიციაა.

ფრაქციები ბოლშევიკურ პარტიაში.

მუშების, გლეხების და ჩინოფნიკების ინტერესები ბოლშევიკების პარტიაში ერთმანეთს სრულიად ვერ ეთანხმება. ეს წინააღმდეგობანი თანდათან მქლავნდება. მთავრობის მიმართ მუშათა კლასი უფრო რევოლიციურია, ჩინოფნიკობა კი კონსერვატიული

ამ საფუძველზე ემყარება ოპოზიციური დაჯგუფებანი. ნეპის შემდეგ ოპოზიცია ბოლშევიკურ პარტიაში ძალიან სშირი მოვლენაა. როცა სამოქალაქო ომი და გარევა ნაწილობრივ დაამთავრეს და მოინდოვეს სოციალიზმის აწენების დაწყება, მაშინვე გაიშალა წინააღმდეგობანი პარტიის შიგნით და ბაბილონის გოდოლივით დაიწრა ბოლშევიზმის ტრადიციების ხუხულა, მოხდა ენათა არევა: 1921-1922 წ.წ. მუშათა ოპოზიცია მედვედიევ-შლიაპნიკოვისა, 1923-24 წ. წ.-ტროცკიზმი, 1925-26 წ. წ.-გაერთიანებული ოპოზიცია და სხვა მანამ არსებული წვრილი ოპოზიციები. ნამდვილათ ეს ოპოზიცია კი არ არის; ბოლშევიკური პარტია რამდენიმე ჯგუფათ დაიყო პარტიის ფარგლებში. ეს ბოლშევიკების ნალაპარაკევიდანაც სჩანს: «რადგან ბოლშევიკური პარტია ქვეყნის ერთადერთი ლეგალური პარტიაა, იგი მთელ სახელმწიფოს და მასასადამე კაპიტალისტ დამპირაფებელთა ინტერესებსაც გამოხატავს, ამიტომ პარტიაში არსებობს დაჯგუფებანი და საჭიროა მათი განთავისუფლება, რადგან ეს მაინც მოხდება, როცა ჯგუფები მოშინდდება. პარტია ორნაწილათ გაიყოფა: ნაგიონალურ-ბოლშევიკურ და ინტერნაციონალურ-ბოლშევიკურ პარტიათ. პირველი საშვალო გლეხობასთან ერთად განაგრძობს ქვეყნის მესვეურობას, მეორე-უფრო რევოლუციური, იბრძოლებს თავის ქვეყნის და უცხოეთის კაპიტალიზმის წინააღმდეგ» (პრავდა 8 ივლისი-26 წელი №180). ასეთია ოპოზიციონურ ოსოვკის აზრი.

რასაკვირველია ფრაქციათა წარმოშობის მიზეზი უბრალო უთანხმოება კი არ არის. არამედ ბოლშევიკურ პარტიის წინააღმდეგობით სავსე შემადგენლობა, სხვა და სხვა კლასებიდან მოკრეფილი. პოზიცია შიშობს და გრძობს ამ შინაგან წინააღმდეგობას. ამიტომ სპობენ აზრთა გაცვლა-გამოცვლის შესაძლებლობას, რომ ძალმოშრომობით დაიცვან ძალმომრეობითვე აწენებული ბოლშევიზმი და თავისი ნამდვილი სახე საქვეყნო არ გამოამქნავნენ. რიკოვი ამბობს: «ბრძოლა ფრაქციებისა პარტიის შიგნით, იქნება სუროვატი ქვეყნის პოლიტიკურ პარტიათ ბრძოლისა. ეს ამხანაგები (ლაპარაკია მემარცხენე და მემარჯვენე ნაწილებზე) უმადლეს პარტორგანოების წინაშე ისე მოიქცენ. თითქმის ჩვენთვის უცნობნი, მეორე პარტიის წევრნი ყოფილიყვენ და თავის ნამოქმედარს და იმ პირებს. რომლებიც მათთან ერთათ ქმნიდენ რასკოლს,— გვიმალავდენ» (პრავდა № 3404).

ტროცკის ლენინის სიციხეებშივე ჰყავდა თავისი ჯგუფი. ლენინმა მის საწინააღმდეგოთ თავის თანამოაზრეებს დაუწყო თავის მოყრა და გამოუშვა თერთმეტი თანამოაზრის ხელმოწერილი პლატფორმა; მას მამინაც არსებულა ფრაქცია ლენინისა და ფრაქცია ტროცკის.

ამ ჯგუფთა კლასიური სახე ჯერ საეცებით არ არის გარკვეული, მაგრამ ნელნელა სამი მთავარი ჯგუფი ყალიბდება: მარცხენა, ცენტრი და მარჯვენა. ეს საქმის არსებითი მხარეა: ფორმალურათ კი სამივე თავს მემარცხნეთ სოფლის და მემარჯვენობას სხვას აბრალებს. თავისი ელფერით პირველი და მეორე უფრო გლვხური და ბიუროკრატიულია, მესამე კი უფრო—მუშური.

ჯ გ უ ფ თ ა შ ე ხ ე დ უ ლ ე ბ ა ნ ი. «მოსახლეობის ხელში დიდი თანხა დაგროვდა, რუსეთის საქონელი კი ძალიან მცირეა და ამ თანხას ვერ აუვა. ფული მეტია, საქონელი ცოტა. ამიტომ იზრდება საცალო ფასები, ეცემა ჩერვონეცი (რიკოვი ზ. ვ. № 120)».

ჩერვონეცის სრული დაცემა სახელმწიფოს ერთი ახალ ძლიერ კრიზისთავანი იქნება. ნამსხვრევიდან ძლივს შეკოწიწებულ «ძლევა-მოსილ ბოლშევიზმის» სახელმწიფო დაიშლება და ბოლშევიკებსაც ქვეშ მოიყოლიებს. მას საქირთა ისევ დროებითი «დაპაჩინება». როგორ მოხერხდეს ეს? მუშების ცოტათი მაინც დასაკმაყოფილებლათ საქირთა ხელფასის გაზრდა.» მაგრამ ეს საქმეს ვერ უშველის, რადგან ამით საქონელი არ მრავლდება, ფულის რაოდენობა საზოგადოებაში კი მოიმატებს და ფასები კიდევ უფრო აიწევს». (რიკოვი, იქვე). ამიტომ საქირთა საქონლის რაოდენობის გადიდება» (იქვე). აქ ჩნდება ინდუსტრიალიზაციის გეგმა. მაგრამ ინდუსტრია ისევ ნელა მიდის წინ, რომ ჯერ 1913 წელამდე კიდევ ბევრი აკლია. საქირთა დაჩქარება. აი აქ იბადება სხვადასხვა პერსპექტივები და არსებულის კრიტიკა. ჩნდება რამოდენიმე შეხედულება.

ა. მემარცხნეთა ფრაქცია. ვაგზარდოთ საბითუმო ფასები და შევამციროთ მოსახლეობაში დაგროვილი თანხები გადასახადების გადიდებით. ამით დიდი თანხაც დაგროვდება ინდუსტრიალიზაციისათვის და ბურჟუაზიასაც დაეასუსტებთ.

ახლა კი ჩვენი წარმოება სოფლის მეურნეობაზე ნაკლებ ვითარდება: სოფლის ბაზარი კერძო ვაჭრის ხელშია, სახელმწიფო იაფათ აძლევს საქონელს, მაგრამ—საცალო ფასები მაღალია და მთელი მოგება კერძო კაპიტალს ერთვის, გლვხობაში კერძო კაპიტალი იზრდება (საერთო იგი 4-5 მილიარდია, პიატაკოვი), ამ წრდის განსაზღვრულ საფეხურზე იგი ჩვენთან კავშირის მაგიერ კაპიტალისტურ მეურნეობასთან დაიკრის კავშირს, წინააღმდეგობაში გადავა (პრეობრაჟენსკი, «ბოლშევიკი» № 15-16 26 წელი). აქ შიგნიდან გველის საშიშროება.

კაპიტალისტურ ქვეყანაში ფასები მსოფლიო ფასების კანონით მყარდება. ჩვენ განუდგეით ამ კანონს და იგი შევეცვალებთ სოციალისტურ დაგროვების კანონით. ეს მეტადიოკური მსჯელობაა, მსოფლიო ფასების კანონი მაინც მოქმედობს (ტროცკი, მე-15 პარ. კონფ.) და იგი ისეთ ფასებს დაამყარებს, რომ სხუთ წლიან გეგმაში გათვალისწინებულ 5 მილიარდი კი არა, რაც გვაქვს, სანახევროთ დაეკარგავთ (პრეობრაჟენსკი). აქ გარედგან გველის საშიშროება. ახლანდელი გზით ჩვენ განწირული ვართ.

სახელმწიფო უფრო წვრი-ბურჟუაზიულია, ვინემ პროლეტარული, რადგან «საბჭოთა სამეურნეო ორგანოები და პარტია ნებმანს, კულაკს დაუახლოვდა. ჩვენი ქვეყანა საბჭოთა ქვეყანაა, საბჭოებში კი უმრავლესობა გლვხობაა. ეს მემარცხნეთა აზრია (ჩინოვიევი, ტროცკი, კამენევი, პრეობრაჟენსკი).

იქნება ამ ჯგუფის მიერ ნაჩვენები საშუალებით მოგროვილი თანხა მიალწვეს იმ მიზანს, რომლისთვისაც იგი გროვდება? ვერა. რატომ? თვითონ მარტველობის ბუნებას რომ არ მიექცეს ყურადღება, ეკონომიურათ შეუძლებელია ამ თანხით ქვეყნის განათლება; რუსის გლვხი ახლაც დიდ გადასახადს იხდის, გასულ წელს მას მოუხდა სასოფლო-სამეურნეო გადასახადისათვის მთელი პურის გაყიდვა და კიდევ მთელი 11 მილიონის დაამატება, პური კი მისი მთავარი სიმდიდრეა. გადასახადების კიდევ უფრო გაზრდა დასცემს გლვხის მეურნეობას, გამოიწვევს სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების მეტათ გაძვირებას და ნაკლებობას, სოფლის ბაზრის დაეწირებას მრეწველობის პროდუქტისათვის, გლვხობის გამოფიტვას ეკონომიურათ. რის გამოც ის ვერ შესძლებს გადაიხადოს გადასახადი; მეორე მხრივ მაღალი ფასები ქალაქის პროდუქტზე სრულიად დასცემს ჩერვონეცს და მოგროვილი თანხაც არაფრათ ეღირება. მარ-

თალია გადასახადების წყალობით ფული იკლებს საზოგადოებაში, მაგრამ საქონელი კიდევ უფრო იკლებს და ჩერვონეცი მაინც დაეცემა. მეორე მხრივ გაჩნდება ახალი გართულებანი ხელფასის სრული დაცემის, პურის უქონლობის, შიმშილობის და ამასთან დაკავშირებულ მასიურ მღელვარების სახით და სხვ. ყველა ესენი დასცემს ბოლშევიზმს.

ბ. ცენტრის ფრაქცია. დიქტატურის უმაღლესი პრინციპი მუშათა და გლეხთა ბლოკია. (ლენინი) საქმე იმაშია ვინ ხმარობს გლეხობას, ჩვენ თუ ბურჟუაზია (ლენინი, ბუხარინი). გლეხობას რომ დიდი გადასახადი დაედვას, ეს მის მეურნეობას მოშლის. ჩვენ არც ბაზარი გვექნება ქალაქის ნაწარმოებისათვის და არც პური საგარეო ვაჭრობისათვის. მაღალი ფასები მრეწველობის პროდუქტზე დასცემს ჩერვონეს და ხელფასს. უკმაყოფილება მუშებშია და გლეხებშიც გაიზრდება. ეს მუშა-გლეხის ბლოკს დაარღვევს. ინდუსტრიალიზაცია, ზომიერი გადასახადები, რომელიც კერძო მეურნეობის ზრდასთან პროპორციულად გაიზრდება, ფასების დაკლების პოლიტიკასთან ერთად უნდა გატარდეს, გლეხობაც კმაყოფილი იქნება და მუშებიც. ხუთ წლიან გეგმის თანახმად 5 მილიარდს მოეუყრით თავს ინდუსტრიალიზაციისათვის. ამ თანხის უდიდეს ნაწილს (4 მილიარდი) თვით წარმოება მოგვცემს. ცენტრის აზრია (სტალინი, ბუხარინი, ტომსკი).

ეს აზრიც უტოლია და ვერ განხორციელდება. რუსეთის წარმოება მოშლილია. დღევანდელი ფასები წარმოადგენს იმ მინიმუმს, რომელიც უდფიციტო წარმოების ზღვარია (ინ. სახ. კომისარიატ, საბ. და შრომის თავდაცვის საბჭოს გაერთიანებული სხდომის ოქმები). ეს ფასები საქონლის თვითღირებულებასთან არის დაკავშირებული. თუ ეს ფასები დასწიეს, საქონელი იმაზე ნაკლებ უნდა გაიყიდოს. ვინმე იგი ჯდება. ეს კი წარმოებას წაგებას მისცემს, რომლის გამოსწორება მხოლოდ სამუშაო ხელფასის კიდევ უფრო დაწვეით ან საქონლის თვითღირებულების შემცირებით არის შესაძლო. პირველი გზა შეუძლებელია, რადგან ხელფასი ისედაც მინიმალურად მცირეა. მეორე კი შრომის ნაყოფიერებაზე დამოკიდებული. შრომის ნაყოფიერების გაზრდა საწარმოო ძალთა და საშვალებათა განვითარებას მოითხოვს. ამისათვის კი საჭიროა ინდუსტრიალიზაცია. მაშასადამე, დღევანდელ პირობებში ფასების დასაწევით საჭიროა ინდუსტრიალიზაცია. ცენტრს კი უჭულმა უნდა გააკეთოს. ამიტომ ეს გზა მხოლოდ წაგებას მისცემს ხაზინას. ცენტრს უნდა სამივე კურონდელი: სამუშაო ხელფასი, ფასების დაკლება და მოგება ერთად დაიჭიროს, რაც შეუძლებელია, რადგან საერთოდ, რამდენათაც მაღალია სამუშაო ხელფასი და დაბალია ფასები, ნაკლებია მოგება.

უამისოთაც დღევანდელი წარმოება ძლივს ბოგინობს: შრომის ნაყოფიერება ძალიან დაცემულია. მაგალითად უკრაინის ნაქებ მრეწველობაში, კრამატოვის, დონოსის და დონუგოლის ქარხნებში მეტად დაეცა შრომის ნაყოფიერება (ამით საქონლის ღირებულება იზრდება). მიზეზი? არა დროებითი, არამედ მთელს ეკონომიკაზე დამოკიდებული: მანქანათა მეტისმეტი არცეტილობა, რომლის გამო წარმოება სრულიად ჩერდება, ცუდი სანიტარული და ტექნიკური მდგომარეობა, ცუდი ხარისხის და ნაკლები ნედლეული, სამუშაოზე გაუსვლელობა და სხვ. (იხვესტია, № 72, 26 წელი).

ამიტომ ქარხნები ხშირად ხელფასსაც ვერ ისტუმრებენ. ვალი ედებათ. რუსეთის მრეწველობა ერთ დღეს მუშაობს, ორ დღეს სდგას, ორ დღეს მუშაობს. ერთ დღეს შეჩერებულია და ასე მთავრდება თვის არსებობას. დიდი დატრიახა უნდა ქონდეს ამ ხალხს, რომ ცოცხალ-მკვდარ მრეწველობისაგან მოელოდეს იმ მოგებას, რომელიც თითონ იმავე მრეწველობის აღსადგენათ და გასაზრდელათ არის საჭირო.

გ. მემარჯვენე ჯგუფი. ცენტრიც შემცდარია და მემარცხენებიც. ილიუზიაა, წვრილ-ბურჟუაზიული ოცნებაა პირველის აზრი, რომ მრეწველობის აღდგენა შურობით თავმოყრილ თანხით შეიძლება, ასევე ილიუზიაა «ნალოგებით» ინდუსტრიის შექმნა, როგორც მემარცხენები ფიქრობენ. მემარცხენებიც და ცენტრიც შიმშობენ მუშა-გლეხის კავშირის დარღვევას. ეს კავშირი არ არის საჭირო. გლეხობა «დერევენ-შიჩინაა», წვრილ-ბურჟუაზიულია. გალატაკებული გლეხობა კი უნდა ჩავაბათ სხვილ მრეწველობაში: ამ მრეწველობის შექმნა მხოლოდ უცხოეთის საქონცესის კავიტალს შეუძლია. სრული თავისუფლება მას. დღეს კი რუსეთის სინამდვილეში მეურნეობა ქუცმაცდება. 1917-22 წწ. 16 მილ. მოსახლე გლეხი იყო, ახლა 22 მილ. ამათგან 10 პროც. ოჯახის გაყოფით არის მიღებული (პრავდა, 19 აგვ. 26 წ. № 189). ცენტრი ხელს უწყობს წვრილი მეურნეობის განაშტკიცებას. წვრილი მეურნეობა კი უნდა დაილუპოს და ცდა

მის გასამტკიცებლათ და თუნდ გასავითარებლათ რეაქციონური და უტოპიური ცდაა. რუსეთის მრეწველობის მიზანი მხოლოდ შინაური, გლეხის ბაზრის დაკმაყოფილებაა. ამიტომ მრეწველობა რუსეთში მხოლოდ სასოფლო მეურნეობის დანართია, მისი მიზანი ხალხია. მისი სოფლის ბაზრით განსაზღვრა იძლევა მუშათა კლასის ზრდის საზღვარს. მაშ, ზედმეტია აბსოლუტურათ უმრავლეს პროლეტარიატზე ლაპარაკი, ამ გზით იგი არაოდეს არ გვეყოლება. გამოხატული მხოლოდ უცხოეთის კაპიტალია. ეს შემარჯვენე ჯგუფის აზრია (შლიაპნიკოვი-მედევი).

ეს გზაც დაღუპავს ბოლშევიკებს. მართლაც: უცხო კაპიტალი რომც შემოვიდეს, საჭიროებს გარანტიას და უფლებას. მაშინ, პროფკავშირები დღევანდელ სასიით ვეღარ იარსებებენ. რადგან მთავრობა ეგუება კაპიტალს. პროფკავშირი კი მთავრობის დაწესებულებაა. გაიხდება პროფკავშირი—მუშათა დაწესებულება, მუშათა კლასი მოშორდება მთავრობის კონტროლს და სხვ. ასე შეიცვლება ან მოისპობა დაწესებულება მათ უმრავლესობას; მეორე მხრივ, მრეწველობა გაზრდის მუშათა კლასს, მის შეგნებას, კლასიურ ბრძოლის ორგანიზაციას, იგი მთელ წყობილების წინააღმდეგი იქნება, რომელიც მის ექსპლოატაციას ადასტურებს. ბოლშევიზმი ან იქცევა ბურჟუაზიულ დიქტატურათ (ამ დასკვნამდე მივიდა სხვა გზით ოსოვსკი) ბურჟუაზიასთან ბლოკის სახით ან ზელისუფლებას გადასცემს ბურჟუაზიას.

დ ი ს კ უ ს ი ა .

როგორც აღვნიშნეთ ოპოზიციები და ფრაქციები ძველი ამბავია ბოლშევიზმისათვის. მაგრამ ყველაზე ჩამოყალიბებული სახე მან ამ ბოლო ხანებში მიიღო. აღნიშნულ ეკონომიურ საკითხებს გარდა, ისინი შეეხენ ბოლშევიზმის როლს მსოფლიო რევოლუციისში. მედვედივემა ეს ასე დაახასიათა:

«წინადაგი, რომელზედაც კომინტერნი კვებავს ევროპის მუშათა მასებს—უიმედოა. იგი არა თუ გვაახლოვებს მსფლიო პროლეტარიატთან, არამედ პირიქით გვაშორებს მას.

უცხოეთის სექციათა დაარსება არის მუშაობის ჩვენებურ მეთოდების დასავლეთის ქვეყნებში მექანიკურ დამყნის ცდა. ასეთ ცდებს მივყევართ ამ ქვეყნების მუშათა მოძრაობის ნამდვილ დეზორგანიზაციამდე; უცხოეთში ჩვენ ვქმნით მატერიალურათ უძლიერ კომუნისტურ სექციებს და ვარჩენთ მათ რუსეთის მუშათა მასების იმ თანხებით, რომელიც დღევანდელ პირადებში, მათ არ შეუძლიან თითონ მოიხმარონ.»

მედვედივეი პროტესტს აცხადებს «დასავლეთ ევროპის პროლეტარულ კლასობრივ გაერთიანებათა და აგრეთვე სოც. დემოკრატიულ მთავრობათა გინების და გაკიცხვის წინააღმდეგ, მაგ. მაკდონალდის მუშათა მთავრობა ისე გამოჰყავთ, თითქოს ეს ბურჟუაზიული მთავრობა ყოფილიყოს.

«იოტის ოდენათაც ვერ დავეთანხმები ასეთ პოლიტიკას და ტაქტიკას. იგი დამლუპველია ნამდვილ სოციალისტურ რევოლუციისათვის. ჩვენ მიგვაჩნია; რომ საქმის ნამდვილ ვითარებისათვის ჩვენი გაერთიანებანი, როგორც მაგ. პროფინტერნი, ნებსით თუ უნებლიეთ წარმოადგენენ განხეთქილების საშვალებას რუსეთის და ევროპის კომუნისტურ მასებსა და მთლი პროლეტარიატის გადამწყვეტ მასებს შორის. ჩვენ ვიცავთ იმ აზრს, რომ კომუნისტური მუშათა მასები დარჩეს შემადგენელ ნაწილათ იმ მუშათა მასებისა, რომლებიც გაერთიანებულნი არიან პროფკავშირებში, კოლპარაკიაში და სოციალისტურ პარტიებში, და რომ ყოველი ცდა საკუთარ ამ მიზნისაგან განცალკევებულ ორგანიზაციის შესაქმნელად უარყოფილ იქნეს, როგორც ავანტიურა, რომელსაც დეზორგანიზაცია შეაქვს მუშათა მოძრაობაში.

«არაფერი არაბუნებრივი არ არის იმაში, რომ მხოლოდ პროლეტარიატი თავის ბრძოლის ზელმდგენლობაში ენდობა მათ, რომელიც წითელ გამოყენებებს კი არ უძღვნი მას. არამედ მარჯვეთ იცავს ყოველდღიურ პირვარამისაგან.» (მედვედივის წერილი: «ბაქოს ამხანაგებს»).

ამნაირათ ბოლშევიზმი მსოფლიო რევოლუციის წინ კი არ სწევს. არამედ უკან მიაქანებს რამდენათაც შეუძლია. ბოლშევიზმი გარეთ წვირილ-ბურჟუაზიული მოვლენაა. «შიგნითაც ექვსი მეშვიდედი შემადგენლობისა წვირილ-ბურჟუაზიულია» (იქვე). ეს, თავისთავათ, სწორი აზრია და ნ-ნ წლის იმ დაკვირვების შედეგია, რომელსაც მუშათა ოპოზიცია აწარმოებდა.

«თითონ სახელმწიფო პროლეტარული არ არის, იგი მუშურ-გლეხურია».—ამ-

ბობს ოსინსკი. ეს ახრიც სწორია იმდენათ, რამდენათაც იგი უახლოვდება იმ განმარტებას, რომ ბოლშევიზმი წვრილ ბურჟუაზიული მოვლენაა; ნამდვილათ კი გლეხობა და მუშათა კლასი კი არ არის სუვერენული. არამედ მათი მეტად მცირე ბოლშევიკური ნაწილი. ამიტომ ბოლშევიზმი კლასთაგან მოკრეფილ უმცირესობათა მოძრაობაა და არა თვით ამ კლასთა მოძრაობა. ასე რომ იყოს, მართალი იქნება მუშურ-გლეხურ ბლოკის მცნება, ეს კი არსებობს მხოლოდ იმდენათ, რამდენადაც მუშათა და გლეხთა ბოლშევიკური უმცირესობა ატარებს ისევე თავის კლასობრივ მისწრაფებებს. ამიტომ მუშურ-გლეხური ბლოკი არსებობს პარტიაში; ვისთვისაც პარტია არის სახელმწიფო მას ეს ბლოკი სახელმწიფოში არსებულათ წარმოუდგენია. ყველა ბოლშევიკს სწორეთ ეს ემართება. ბოლშევიზმი კლასებს კი არ ემყარება, არამედ ჯგუფებს.

რადეკმა ირონიულათ და სამართლიანათ დასცინა «რუსეთის სოციალიზმს, როგორც სოციალიზმს ერთ ქვეყანაში». ეს ახრი მართალია იმდენათ, რამდენათაც ემართება ოპოზიციის ერთ ქვეყანაში. სოციალიზმის აშენებას უარყოფს და ამით იზიარებს მარქსიზმის იმ დებულებას, რომ ერთ ქვეყანაში სოციალიზმი ვერ დამყარდება (ენგელსი). მაგრამ სცდება იმაში, რომ ეს ახრი უფრო გარეშე მიზეზების გამო გონია განუხორციელებელი, როგორც მაგ. კაპიტალისტურ ინტერვენციის საფრთხე, მსოფლიო ფასების კანონის მოქმედება რიგით და სხ., ნამდვილათ კი შეუძლებელია სოციალიზმის დამყარება რუსეთში, როგორც ერთსა და გლეხურ ქვეყანაში. აქ გადაწყვეტია წმინდა შინაგანი მიზეზები.

საერთოთ თვითეულმა ჯგუფმა ამ სამიდან მართალი სთქვა დანარჩენებზე და სრული ტყუილი თავის თავზე.

რა დაემართა ოპოზიციას?

ოპოზიციას უნდოდა დისკუსია. თავისუფალი კამათი პარტიის შიგნით. ცენტრმა ასტეხა ყვირილი: «არ გვინდა დისკუსია». რატომ არ გინდათ? იმიტომ რომ ეს საკითხები უკვე გადაწყვეტილია და მას უნდა დავემორჩილოთო. მაშ, რაც ერთხელ გადაწყდა, სამუდამოთ უნდა დარჩეს უცვლელათ? განა საკმარისი არ არის ამდენი აზრთა სხვადასხვაობა, რომ საკითხი ხელახლა დაისვას?

უბედურობაც იმაშია, რომ ბოლშევიზმი ყოველგვარ საკითხის დასმას, მაშინ როცა მის შესახებ თუნდაც ორი ახრი იბრძვის—უარყოფს. მას არ უნდა შეიცვალოს ძველი, გაბატონებული ცენტრის ფრაქცია, ის კონსერვატიულია და კბილებით და ფრჩხილებით ჩაფრენია წარსულს, რადგან იცის. რომ იწყება საერთოთ მთელი ბოლშევიზმის დასასრული. ამიტომ დისციპლინის და პარტიის რასკოლის საშრობების სახელით, პარტიიდან გამოორიციების და იზოლიაციის (დაპატიმრების) მუქარით—ოპოზიციას უარი ათქმევინეს ფრაქციულ ბრძოლაზე, შეადგენინეს ტექსტი და სხვ. მაგრამ ტექსტშიაც ნათქვამია და ოპოზიციის ნალაპარაკევიდანაც სჩანს, რომ იგი თავის აზრებს არ უარყოფს, რომ ყოველივე ეს მოხდა იმიტომ, რომ მას მოერია ფიზიკური ძალა. ცენტრი გაიძახის. ოპოზიციამ უნდა უარყოს თავისი აზრებიო! ცხადია ამას იქით სიტყვა წმინდა რეპრესიულ ზომებს ეკუთვნის. მაგრამ განა ეს მიჩქალაგს ბოლშევიზმის ნამდვილ სახეს? პირიქით. ასეთი ზომები უფრო დააჩქარებენ რასკოლს და ბოლშევიზმის დასამარებას. მაგრამ თუ პირველათ იგი ნაკლებ ტკივილით იყო შესაძლებელი, ახლა ეს განხეთქილება უფრო მძიმე პირობებშია მოსალოდნელი. შეუძლებელია ამ ფრაქციათა სიკვდილი თვით ბოლშევიზმის სიკვდილამდე, რადგან მათ შიგნით პარტიაში აქვთ კლასობრივი საფუძველი და ატარებენ ცალკე ორგანიზაციის ატრიბუტებს.

რა მოგვცა ოპოზიციამ!

ის, რომ მათ სრულიად ფარდა ახადეს ერთი მეორეს და ბოლშევიზმის ნამდვილი სახე საქვეყნოთ გამოაშკარავეს. ეს კი მასების საუკეთესო აღმზრდელია, ეს ნიადაგს უმზადებს დემოკრატიას. უკანასკნელი მაშინ არის ძლიერი, როცა მოქალაქეს ბევრი გამოუტყდია და შეუგნია დემოკრატიის უპირატესობა სხვა წყობილებებთან შედარებით.

თანამედროვე ბოლშევიზმის განხილვამ, ჩვენ დაგვარწმუნა იმაში, რომ იგი ისტორიულ აუცილებლობას დამოზიდავს მიჰყავს. მაგრამ, მტერი ბევრია: ბოლშევიკურ დესპოტიის მოსაზრება არ ნიშნავს დესპოტიის შესაძლებლობის მოსაზრებას. ამიტომ საჭიროა სოციალდემოკრატიის კიდევ უფრო შემკიდროება, ჩვენი მიზნების

სწორათ შეგნება, ხალხში კულტურის შეტანა—ერთი სიტყვით თავისუფლების უფრო დაფასება და მისთვის გმირული ბრძოლა.

ყოველი ახალი წუთი, ყოველი განვლილი საათი გვაცნობებს ჩვენ, რომ კიდევ ერთი წუთით, კიდე ერთი საათით დაგუხალავდით ხალხის განთავისუფლებას უზურპატორების უღლისაგან.

მაშ მეტი იმედი მომავალისა, სწორი გავება მარქსიზმისა და ყალბ მარქსიზმ-ბოლშევიზმისა, რომელსაც არაფერი სწამს ხელისუფლების გარდა.

დემოკრატიის ერთ პრინციპთაგანი ერთა თვით გამორკვევაა. ჩვენ ეს გვქონდა და წავგვართვეს. ამიტომ თურუსეთის დიდი ნაწილი ერთნაირ ჩავგვრას განიცდის, ჩვენ ეროვნულ ჩავგვრასაც განვიცდით მასთან ერთად. ამიტომ ბრძოლა ეროვნულ ჩავგვრის მოსასპობათ ჩვენი პირველი დევიზი არის. თუ მარქსი ირლანდიისთან ერთად იყო ინგლის ბატონობისაგან განთავისუფლებისათვის ბრძოლაში, მისი მემკვიდრე საქართველოში სოციალ-დემოკრატია საქართველოსთან ერთად არის მისი დამოუკიდებლობის აღდგენისათვის ბოლაში.

საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენა—დემოკრატიის აღდგენა. დევიციოდეს ყველამ, რომ ქართველ ერს ვერ გასტეხს ოკუპაცია, რომ ჩვენში გიწიგინებს ბრძოლის ცეცხლი და თავისუფლების სიყვარული.

ბოლშევიზმის შინაგან წინააღმდეგობებში უმაღლეს სიმწვევეს მიღწია, მათი საბოლოო გადაწყვეტა—მხოლოდ ბოლშევიზმის დარღვევასა და დასრულებასია. იწყება დასასრული სისხლიან დესპოტიისა, ახლოვდება დრო საქართველოს განთავისუფლებისა.

კლენ.

ერთვრულ საკითხის მშვიდობიანი გადაჭრის შესახებ.

საბჭოთა კავშირის დაშლის პროცესი თანდათან აშკარავდება და ღრმავდება. დამორჩილებული ერები განთავისუფლებას ეტრფიან.

და აი რუს ემიგრანტთა წრეებიც ამოძრავდენ და გამოსავალს ეძებენ.

ეს განსაკუთრებით უნდა ითქვას რუსეთის სოციალისტ-რევოლიუციონერთა პარტიის შესახებ. ეს ერთი ხანია ბ. ჩერნოვის მეთაურობით შედგა განსაკუთრებული ჯგუფი, რომელმაც მიზნათ დაისახა დამოუკიდებლობისათვის მებრძოლ ერებთან შეთანხმება და ამ მიზნით სოციალისტურ პარტიათა შეკავშირება; ასე წარმოიშვა ე. წ. «ახალ აღმოსავლეთის სოციალისტური ლიგა», რომელშიც შედიან რუსეთის სოც. რევოლიუციონერთა პარტიიდან ჩერნოვის ჯგუფი, სოციალისტ-რევოლიუციონერთა პარტიები უკრაინისა და ბელორუსიისა. ბელორუსიისავე სოციალისტ-ფედერალისტთა პარტია და სომხის დამნაკუთრები.

რას ეტრფის «სოციალისტური ლიგა»?

როგორც დეკლარაციიდან ვტყობილობთ, ლიგის მთავარი მიზანია აღმოსავლეთ ევროპაში ეროვნულ საკითხის «მშვიდობიანი გადაჭრისათვის» შესაფერ ნიადების მომზადება.

მიზანი საესებით მოსაწონია, ყველა ერის ინტერესია განთავისუფლება მოთხოვოს უმსგევრპლობთ ან ყოველ შემთხვევაში რაც შეიძლება ნაკლები მსგევრპლობთ.

«სოციალისტური ლიგა» სამართლიანად მოითხოვს «საქმით განხორციელებას ეროვნულ თვით გამორკვევის პრინციპის. რასაც მუდამ ფეხქვეშ თელავს ბოლშევიკური ხელისუფლება წინააღმდეგ მის მიერ გამოქვეყნებულ დეკლარაციებისა და საკავშირო კონსტიტუციის დადგენილებებისა».

მაგრამ რას ნიშნავს ერის თვით გამორკვევა? რა გზით უნდა მოხდეს ერის ნების ყოფის გამოაშკარავება?

ცნობილია, რუსეთის ყველა სოციალისტური და რადიკალური პარტიები შეფის მთავრობის წინააღმდეგ ერთა თვითგამორკვევის უფლების მოთხოვნით გამოდიოდენ. მსოფლიო ომისა და რევოლიუციის ხანაში რუსეთის იმპერია დაინგრა და დამორჩილებულმა ერებმა დამოუკიდებელი დემოკრატიული რესპუბლიკები გამოაცხადეს და თავის ბედს თვითვე დაეპატრონენ. და აი რუსეთის პარტიებმაც კები მოაბრუნეს და ნაცვლად ერთა თვითგამორკვევის განხორციელებისა მას ომი გამოუცხადეს. «სიტყვა

სხვა საქმე სხვა...» «სოციალისტური ლიგა» ასეთ პოლიტიკას გმობს, ერთა თვითგამორკვევის დამცველად გამოდის და აღიარებს უკრაინისა, ბელორუსიის, საქართველოს აზერბეიჯანის, უზბეკისტანისა და თურქესტანის დამოუკიდებლობას, რომელნიც «ალჟურვილი იქნებიან უფლებით ყველამ ცალცალკე საყოველთაო კენჭის ყრით. რომლის სრული თავისუფლება უზრუნველყოფილ უნდა იქნეს, გადაჭრან საკითხი შემდეგში დაიცვან ურთიერშორის რაიმე კავშირი ან ის სავსებით გასწყვიტონ».

დებულება სავსებით ნათელია და ეთანხმება სოციალისტურსა და დემოკრატიულ პრინციპებს. ეს მთასწავებს, რომ ერის ბედის გადაჭრა მისი საკუთარი საქმეა და უნდა მოხდეს თავისუფალი პლებისციტით გარეშე ყოველგვარ მილიტარულ, ეკონომიურ და პოლიტიკურ ძალდატანებისა.

ამის შემდეგ უკან ძალზე იწყება. ცოტა ქვევით «სოციალისტური ლიგა» მეორე პრინციპს აყენებს და აღიარებს «ერთ ერთ ნორმალურ გზათ ერის თვითგამორკვევის განსახორციელებლათ წინანდელ ურთიერთობის მოსპობისა და ახლის დაფუძნებისათვის—დინტერესებულ მხარეთა შეთანხმებას».

ეს ნიშნავს რუსეთისაგან გამოყოფას თვით რუსეთის მთავრობის ნებართვით! ასეთი შორსმჭვრეტელი პოლიტიკის მაგალითი ისტორიაში მეტათ იშვიათია. მართალია, ასე მოექცა შვეცია ნორვეგიას, მაგრამ ეს მოხდა იმიტომ, რომ პირველი, როგორც მეორე პატარა სახელმწიფოა. ხოლო დიდი მყრობელი ერთ მაგრათ ებლაუქება ძალაზე დაფუძნებულ ბატონობას. ამიტომაც არის ნებით თუ უნებლიეთ «სოციალისტური ლიგა» რუსეთის იმპერიალიზმის დამცველათ გამოდის. სოციალისტური პრინციპი მოითხოვს დიდი და პატარა ერის თანასწორუფლებიანობის აღიარებას. მოლაპარაკება და შეთანხმება სწორისა სწორთან, ხოლო თუ შეთანხმება ვერ მოხდა სადაო საკითხის სავალდებულო არბიტრაჟით გადაჭრა—აი ერთად ერთი გზა ერთა შორის მშვიდობიანობის დამყარებისა. სხვა გამოსავალი იმპერიალიზმის წისქვილის აბრუნებაა.

ამის შემდეგ გასაკვირალი როდია, რომ «სოციალისტური ლიგა» ახალ-ახალ წინააღმდეგობათა ქსელში ვარდება. სიტყვით ის გამოესარჩლა მოსკოვის მიერ დამოწმებულ ერთა დამოუკიდებლობას. მაგრამ ამავე დროს მათ ხელში აჩრის «ხესახელ-მწიფოებრივ გაერთიანებას, რესპუბლიკათა თავისუფალ კავშირს» სავარეო პოლიტიკის სლიდარულობათ საწარმოებლათ, სადამოყენო და სატარიფო კავშირის უზრუნველსაყოფათ, სადაო საკითხების საკავშირო ტრიბუნალის მიერ გადასაჭრელათ და სხვა.

სიტყვით დამოუკიდებლობა! საქმით კონფედერაცია! ასეთია «სოციალისტური ლიგის» მიერ ეროვნულ საკითხის მშვიდობიანი გადაჭრა. მაგრამ იბადება კითხვა: მომრე არიან თუ არა ასეთი გეგმისა დამოუკიდებელი რესპუბლიკები უკრაინისა, ბელორუსიისა, საქართველოსი, აზერბეიჯანისა, სომხეთისა და სხვა? თუ «სოციალისტური ლიგის» მონაწილენი ფიქრობენ, რომ ასეთი კავშირის დამყარება ერების ინტერესია, ისინი ვალდებული არიან ამ კითხვის გადაჭრა თვით დამოუკიდებელ ერებს მიანდონ. თავისუფალ ერს ყოველთვის შეუძლია მეორეს როგორც სწორს დაუკავშირდეს და საერთო საქმეებს ერთათ გაუძღვენ. მაგრამ რას გვეტყვიან «სოციალისტურ ლიგის» მონაწილენი იმ შემთხვევაში, უკეთუ ერებმა ეს წინადადება უარყვეს და სრულ დამოუკიდებლობაზე ხელის აღება არ მოისურვეს?.. მაშინ ხომ ბრძოლის გაჩაღება აუცილებელი გახდება და მით ეროვნული საკითხის «მშვიდობიანი გადაჭრა» დამარცხდება.

როგორც ხედავთ, რუსეთის სოციალისტ-რევოლიუციონერთა თვით რადიკალური ჯგუფიც კი საბჭოთა კავშირის დაქუცმაცებას ვერ ურიგდება, რასაც ერთი ხელით ერების სასარგებლოთ აკეთებს, მეორეთი მათ ართმევს და დამონების განხარჭილებას ხელს უწყობს. ერთი ნაბიჯი წინ, მეორე უკან; ერთი დებულება სოცმალისტური, მეორე იმპერიალისტური—აი რა ახასიათებს «სოციალისტურ ლიგის» დეკლარაციას.

დროა ასეთ წააგე-უკუგეჭობას ბოლო მოვლენს. იმპერიალისტური პრინციპი უკვე ვაკოტრდა. მომავალი ერთა თავისუფლებას ეკუთვნის. საბჭოთა კავშირში ეროვნულ საკითხის მშვიდობიან გადაჭრისათვის ნიადაგის მომზადება პირველ ყოვლისა მოითხოვს თვით რუსეთის პარტიების მიერ იმპერიალისტურ გზის საბოლოო უარყოფას და ერთა თავისუფალ თვითგამორკვევის ყოველმხრივ ხელის შეწყობას.

საქ. სოც.-დემოკრატიის და დამოუკიდებლობის საკითხი.

1.

საქართველოს სოც. დემოკრატიის ხელმძღვანელობით ქართველმა ერმა დამოუკიდებლობა გამოაცხადა. მან მიიღო თავის თავზე დამოუკიდებლობის ცხოვრებაში გატარება და დღესაც ამავე პარტიის მეთაურობით სწარმოებს ბრძოლა დამოუკიდებლობის აღსადგენად.

საქ. სოც. დემოკრატიის ეს ნაბიჯი ბევრს ვერ გაუგია და გაკვირვებით კითხულობს: რით აიხსნება ის, რომ პარტია, რომელიც რევოლუციამდის კულტურული ავტონომიის მოთხოვნის ფარგლებს არ შორდებოდა, რევოლუციის შემდეგ უკიდურესი სეპარატისტი გახდა?

სოც. დემოკრატია ძალაუფლებამ გაიტაცა, მას ამ მხრით ფართო პერსპექტივები გადაეშალა წინ და ამიტომ დამოუკიდებლობას დაუჭირა მხარი, ამბობენ ერთნი.

საქ. სოციალდემოკრატიას რევოლუციის გაღრმავების შეეშინდა და ამიტომ იგი საქართველოს ფარგლებში ჩაიკეტა, ამტკიცებენ მეორენი.

აი ასე ზერელეთ ხსნიან და მართავენ ჩვენი იდეური მოწინააღმდეგენი 26 მაისის დიდ ისტორიულ აქტს და აქედან გამომდინარე ერის მიერ გადადგმულ ნაბიჯებს. რომ ასეთი ახსნა-განმარტება სწორი იყოს, მაშინ 26 მაისს დიდი ღირებულება მართლაც არ ექნებოდა და სოც. დემოკრატიის მუშაობაც ყალბათ უნდა ჩაგვეთვალა.

რასაკვირველია ვინც არ ხედავს ომის და რევოლუციის მიერ გამოწვეულ ცვლილებას, ვინც არ იცნობს ჩვენი პარტიის ეროვნული მუშაობის პრინციპიალურ ხაზს, და აგრეთვე ის, რომ საქ. სოც. დემ. პარტიამ დამოუკიდებლობის საკითხი ჯერ კიდევ რევოლუციამდე დასვა თავის წრეში, მისთვის მართლაც ბევრი რამ არის გასაკვირაო და გაუგებარი.

სოც. დემოკრატია პრინციპიალური მოწინააღმდეგეა ყოველგვარი კლასიური და ეროვნული ჩაგვრის, ის იბრძვის იმისთვის, რომ ჩაგვრის ეს ორივე ფორმა მოისპოს. საქ. სოც. დემოკრატიამ კლასიური და ეროვნული მოძრაობა თავიდანვე ერთმანეთს დაუკავშირა და ერთი მეორეს შეუხამა, ხოლო თავისი ბრძოლის ტაქტიკა როგორც კლასიური, ისე ეროვნული არსებული ობიექტიური პირობებისდა მიხედვით შეიმუშავა.

თავისთავით ცხადია, რომ მსოფლიო ომამდისა და რევოლუციამდის არსებული ჩვენი ეროვნული პროგრამა დღეს არავის აღარ აკმაყოფილებს. მაგრამ იგივე ითქმის დანარჩენი ქართველი პარტიების შესახებაც. არც ერთი მათგანი ქართველი ერის არსებულ მდგომარეობას აღარ შეეფერება და მის ეროვნულ მოთხოვნილებას აღარ ფარავს.

ასეთი ბედი ეწვია ეროვნულ პროგრამებს არა მარტო ქართველ პოლიტიკურ პარტიებისას, არამედ სხვა ერებისასაც—პოლონელთა, ჩეხელთა, უკრაინელთა, ესტონელთა, ლათიშთა და სხვათა. და ეს მოხდა ასე იმიტომ, რომ მსოფლიო ომმა და რუსეთის რევოლუციამ წინეთ არსებული პირობები ძირიანათ შესცვალა! შეიქმნა სულ ახალი პირობები, როგორც სოციალისტურ, ისე ეროვნულ მოძრაობისათვის.

ცხადია, ასეთ დიდ მოვლენას პოლიტიკური პარტიები გვერდს ვერ აუვლიდენ და ომამდის და რევოლუციამდის არსებული პროგრამითა და ტაქტიკით ვერ დაკმაყოფილდებოდნენ.

ამ ახლად შექმნილ ურთიერთობაზე ააგო ლენინმაც 1915 წელს თავისი ახალი ეროვნული პროგრამა და მოითხოვა ჩაგრული ერების სავსებით განთავისუფლება. ეს ჩაიდინა იმ ლენინმა, რომელიც ომამდის კულტურული ავტონომიის წინააღმდეგეც კი იყო. რასაკვირვებელია, ეს მისი მხრით ნიშნავდა ეროვნულ მოძრაობის სისწორით დაფასებას და რეალურ პირობების გაგებას. ამას ლენინს არავინ უსაყვედურებს. თუმცა ქართველი კომუნისტებისა და მათი მანანჩალო ახალგაზღვრების მსჯელობის ლოდავას რომ გავყვეთ, ლენინიც მოღალატეთ და კონტრ-რევოლუციონერთა უნდა გამოვაცხადოთ.

მათ ვერ გაუგიათ ან არ სურთ გაიგონ, ნ. ჟორდანის დღევანდელი ტაქტიკა და დიდის რიხით კითხულობენ: რით აიხსნება ის, რომ ნოე ჟორდანი წინეთ, 26 მაისამდე, სულ სხვა ეროვნულ პროგრამას იცავდა და ესლა სულ სხვას იცავსო? და მის მა-

გიერ, რომ გაერკვენ იმ რთულ მოვლენებში, რომლებიც ომმა და რევოლუციამ გამოიწვიეს, გაიძახიან: წინეთ ნ. ჟორდანია მარქსისტი და რევოლუციონერი იყო, ეს-
ლა სოციალ-მოღალატე და კონტრ-რევოლუციონერია და ამიტომ დღეს მის ეროვნული პროგრამაც სხვა არის.

თუ როგორი პრინციპალური კავშირი არსებობს ამხ. ნოე ჟორდანის ძველსა და ახალ ეროვნულ პროგრამის შორის, ამაზე ქვემოთ, ესლა კი შევჩერდებით იმ ობიექტიურ მიზეზებზე, რომლებმაც წარმოშვეს საქართველოს დამოუკიდებლობა და რომლითაც სოც. დემოკრატია ხელმძღვანელობდა, როცა იგი ასეთ დიდ ისტორიულ საპასუხისმგებლო საქმეს თავის თავზე ღებულობდა.

11.

აი ის ფაქტორები, რომლებიც საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადებაში გადაპყრელ როლს თამაშობდნენ: 1) რუსეთის იმპერიის დაშლა და რუსის ჯარის კავკასიის საზღვრებიდან წასვლა, 2) საქართველოს ისტორიული მტერის, ოსმალეთის, ჩვენს საზღვრებში შემოჭრა, 3) ევროპის დანტერესება კავკასიით და 4) ევროპის კულტურასთან უშუალოდ დაკავშირების პერსპექტივები.

რუსეთის იმპერიის დაშლით და რუსის ჯარის წასვლით, ქართველ ხალხს აუცილებლათ უნდა ესარგებლა. ეს ბუნებრივი იყო და იგი ასეც მოიქცა. სხვათაგან მთავრად მისი მხრით იქნებოდა ერის პოლიტიკურათა და ერუვნულათ მოუწოდებლობის მომასწავებელი, ქართველ ერს მონობის უღელი თავის ხელით არასოდეს დაუდგამს კისერზე, ხოლო როცა მას ძალით ადგამდნენ, იგი ყოველთვის ცდილობდა მის გადადგმას. ასეთია ქართველი ერის ისტორია და ამ შემთხვევაში იგი რუსეთისათვის გამონაკლისი არ დაუშვებდა.

ქართველი კომუნისტები და მათი მჩაჩნალო ახალგზელები კი ასეთ გამონაკლისს მოითხოვენ ქართველი ერისაგან რუსეთისათვის და რომ ეს თავისი აზრი გაამართლონ. ამტკიცებენ: ა) თითქოს ქართველი ერი თავის ნებით შეუეთდა რუსეთს და იგი თავის ასეთი ბედით კმაყოფილი იყო, ბ) რომ საქართველოს რუსეთის გარეშე გამოსავალი და პერსპექტივები არ აქვს.

არც ერთი ეს დებულება სიმართლეს არ შეიცავს. ქართველი ერი რუსეთს თავისი ნებით არ შეერთებია. ხოლო როცა იგი ძალით მიაკრეს რუსეთს და მის პროვინციით გამოაცხადეს, იგი ამ აქტს პროტესტით შეხვდა. საქართველო თავიდანვე შეებრძოლა რუსეთის ძალ-მომხრეობას და მას ამ ბრძოლაზე არასოდეს ხელი არ აუღია. ბრძოლის ფორმა კი იცვლებოდა პირობების მიხედვით.

მართალია, მეტწილად საუკუნის მიწურულში საქართველო იძულებული შეიქნა ეყებნა რუსეთთან პოლიტიკური მეგობრობა, მაგრამ ქართველ ერს ეს უკანასკნელი სრულებითაც არ წარმოადგინა, როგორც რუსეთის უღელ ქვეშ მონობა. მეფე ერეკლეს მიერ 1783 წელს რუსეთთან დადებული ხელშეკრულება ისახავდა მიზნათ კავშირის დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა შორის და არა საქართველოს რუსეთის პროვინციით გადქცევას. მიუხედავად საქართველოს სუვერენობის შეზღუდვისა, ტრაქტატი საქართველოს სახელმწიფოებრივობას არ სპობდა. პირიქით მას მისი გაძლიერება და განმტკიცება ქონდა სახეში. ასეთი იყო მაშინდელი საქართველოს მისწრაფება და სურვილი. და ეს ნაბიჯიც მან გადასდგა მხოლოდ მას შემდეგ, რა რომ ევროპასთან ვერ შესძლო დაახლოვება და დაკავშირება.

ალექსანდრე I-ის 1081 წ. მანიფესტი კი, რომლითაც იგი საქართველოს რუსეთს შეერთებდა, გამოცხადდა ქართველი ერის სურვილისა და ინტერესების წინააღმდეგ. იგი მას შეძლების დაგვართ კიდევ შეეებრძოლა. მართალია, საქართველო ამ ბრძოლაში დამარცხდა. მაგრამ რუსეთის ძალმომხრეობას იგი მინც არ შერიგებია და როცა შესაფერის პირობები დაუდგა, მან თავის უფლებები ისევ აღადგინა. 26 მაისი იყო აქტი ქართველი ერის თავისუფლების აღიარების და რუსეთის ბატონობის უარყოფის, ხოლო საქართველოს, როგორც დამოუკიდებელ სახელმწიფოს, არც 26 მაისის შემდეგ უთქვამს უარი რუსეთთან მეგობრულ განწყობილებაზე. ნ. ჟორდანის ხელშეკრულება მოსკოვთან, რომელსაც მოქ. ყარიბი დიდ აღტაცებაში მოყავს, ამის საუკეთესო გამომხატველია. მიუხედავად ამისა, ლენინმა ჟორდანის მიერ სამეგობრო გავრცელები ხელი უარყო და ალექსანდრე I განიმეორა. არც მეფის რუსეთმა და არც ბოლშევიკურმა პირობა არ შეასრულეს, მან ბატონობა უნდოდათ და არა მეგობრობა.

როგორ უნდა ვუპასუხოთ რუსეთის ასეთ ძალმომრეობას?

ჩვენ ფიქრობთ—და ასე ფიქრობს ჩვენთან ერთად ყველა ქვეშაირიტი დემოკრატი და სოციალისტი, რომ ძალმომრეობას უნდა შევებროდლოთ და ჩავგარისავან, როგორი სახისაც არ უნდა იყოს იგი. თავი უნდა გავითავისუფლოთ. დავა შეიძლება მხოლოდ ბრძოლის მეთოდების შესახებ. ამ სფეროში ახრთა სხვადასხვაობა შესაძლებელიც არის და დასაშვებიც. მოქ. ყარიბი კი გამოდგარა და ქართველ ხალხს ურჩევს: ქუდი მოიხადეთ და მუხლი მოიდრიკეთ ძალმომრეობის წინაშე!

მერე არ იკითხავთ რისთვის? იმიტომ რომ, «მხოლოდ ერთად ერთი რუსეთი შეიძლება საქართველოში არა როგორც მისი მტერი, არამედ მისი დამცველი და მოსარჩლე. ეს იყენებს ჯარის კაცების ფარაჯებში გადაცემული რუსის გლეხები. რომელთაც ჩინებულათ ჰქონდბთ შეგნებულნი, რომ ისინი თავისი სისხლის ფასით იცავდენ თავის მოძმე ქართველ ხალხს და რომელთა შეგნება ისე დიდი იყო, რომ თავისი საკუთარი ფულით ქართველებს სიონის ტაძრის სამრეკლოც კი აუშენეს». («ა. გ.» № 5).

რომ არ იცოდა, ვინ არის ყარიბი, იფიქრებ, ცნობილი ილღვისკი და ველიჩკო გაცოცხლებულან და, რადგან ბოლშევიკების განუთების გარდა არ სხვა არ არსებობს, ამიტომ ერთი და განუყოფელი რუსეთის საკეთილდღეო ელნი სწერან.

თუ რა მოტივებით ხელმძღვანელობდა რუსეთი, როცა იგი კავკასიას და კერძოდ საქართველოს იპყრობდა, ამის შესახებ მოვუსმინოთ კომ. პროფ. მ. პოკროვსკის, რომელიც სწერს: «მე-19 საუკ. დასაწყისში, ამბობს იგი, რუსეთის მართველი წრეები შეგნებულათ და ოფიციალურათ სვამენ პირველ რიგში სავაჭრო კაპიტალის ინტერესებს ამიერ-კავკასიაში, რის შესახებაც აშკარათ მიუთითა აღქვსანდრე I-მა თავის დირექტივებში კავკასიაში მიმავალ ელ. ერმოლოვს» (ყურ. «პოდ ზნამ. მარქსიზმა» № 5-6).

აი რისთვის მოვიდა «ერთად ერთი მოსარჩლე და დამცველი» რუსეთი ჩვენში. ამ ინტერესების გულისთვის გენ. ერმოლოვი ქვას-ქვავზე არ სტოვებდა და ისე იმორჩილებდა კავკასიის ურჩ ერებს.

რაც შეეხება «შეგნებულ რუსის გლეხს», ამის შესახებ კითხონ «ახ. გზის» თანამშრომელს ივანე გამართელს, რომელიც ქუთათურ ყურ. «ფანში» ისე შორს მიდიოდა, რომ გემეტკიცებდა—რუსის გლეხი ბუნებით მონა არის და თავისუფლებისათვის ბრძოლის უნარი არ გააჩნიათ.

და მართლაც საქართველოს «განმათავისუფლებელმა შეგნებულმა რუსის გლეხმა», როდის და სად გამოიჩინა ეს შეგნება?

შეიძლება მაშინ, როცა გენ. ციციანოვების ბრძანებით მთიულეთისა და კახეთის აჯანყებას აქრობდა და ქართველ გლეხებს ხვრეტდა?

შეიძლება გურიის ჯანყის დროს?!

შეიძლება მაშინ, როცა სამეგრელოს გლეხების მუქებით მიქავას მეთაურობით მომხდარ აჯანყებას აქრობდენ?!

ან შეიძლება მაშინ, როცა გენ. მურავიოვი «რკინითა და სისხლით» აჯანყებულ პოლონეთს მიწასთან ასწორებდა?!

შეიძლება მაშინ, როცა «საღდათის ფარაჯაში განხვეული რუსის გლეხი», გენ. ალიხანოვების მეთაურობით სისხლში ახრჩობდა 1905 წლის რევოლუციას?!

დღემდის ყველა ფიქრობდა, რომ რუსის გლეხის შეუგნებლობა და უკულტურობა იყო რუსეთის რეაქციის მასწარმოებელი სათავე.

და მართლაც «ლითონის შუბლი უნდა ქონდეს და კარამაზოვების სინდისი», რომ ეს ფაქტები ვერ დაინახო და სიონის სამრეკლოზე კი აღტაცებით სწერო!

არა, ეს ასალი გზა კი არ არის, არამედ ძველი ცნობილი გზაა, რომელსაც მუდამ ჩაგვიჩინებდენ რუსის ნაციონალისტები—ველიჩკო-ილღავისკები და ძმანი მათნი. ნ. ჟორდანის მოწაფეობა აქ არავის არ გამოადგება. მას არასოდეს არ უსწავლდება—რუსეთის ძალმომრეობას დაემორჩილე, უსამართლობის წინაშე ქედი მოიხარე და ამა ქვეყნის ძლიერთა წინაშე მუცლით იხრე.

ნ. ჟორდანის ქართველ ხალხს ბრძოლა ასწავლა, თავისუფლება შეაყვარა, და როცა «საღდათის ფარაჯაში განხვეული შეგნებული რუსის გლეხი», რომლის საშვალღობითაც თვითმპყრობელობა ერებს სჩაგრავდა, კავკასიიდან წავიდა, ქართველმა ხალხმა ამით ისარგებლა და თავისუფლება და დამოუკიდებლობა აღადგინა. ქართველი ერის ეს ნაბიჯი არამც თუ არ ეწინააღმდეგება ს.-დ. პარტიის პრიციპებს და ამა. ნ. ჟორდანის წარსულ მოღვაწეობას, არამედ მისი დაგვირგვინებაა. ჩვენ ამით ვამაყობთ,

მოქ. ყარიბი და «ახალგზელები» მას უბედურ დღეთ აცხადებენ. კარგი იყო ეს ვისთვის? მაშინ, როცა ქართველი ერი დამოუკიდებელი იყო და გამარჯვებას დღესასწაულობდა, ხელა კი მათი მოქმედება, დამურას არაკს გვაგონებს.

III.

ერთი მთავარ მიზეზთაგანი, რომ საქართველო რუსეთის ბატონობის ქვეშ მოექცა, იყო სპარსეთისა და ოსმალეთის ბეცი პოლიტიკა. მათგან შევიწროებული საქართველო იძულებული შეიქნა ეძებნა კავშირი და მეგობრობა რუსეთთან. ამით ისარგებლა რუსეთმა, ხოლო საქართველოსთან ერთათ მოსტყუვდა და დახარაღდა სპარსეთი და ოსმალეთიც.

მიუხედავად ამისა, მსოფლიო ომის დროს ენვერ ფაშას ოსმალეთმა ძველი შეცდომა ისევ განიმეორა და საქართველოში შემოიჭრა. ვისთვის უნდა მიემართა ამ შემთხვევაში საქართველოს დახმარებისთვის?

რასაკვირელია არა იმისთვის, რომელიც ბრესტ-ლიტოვსკის ზავს სწერდა, სამოქალაქო ომს აღვივებდა და საქართველოში მხოლოდ საბატონოდ მოდიოდა—არამედ ევროპისთვის, რომელიც უკვე აღარ იჩენდა ძველებურ გულგრილობას კავკასიისადმი.

რომელ კოალიციასაც არ უნდა გავმარჯვა მსოფლიო ომში, წინანდელი მდგომარეობა ახლო აღმოსავლეთში მაინც უნდა შეიცვლილიყო, დარდაწელი ძველებურათ ჩაქტილი და კავკასია ევროპას მოწყვეტილი ვეღარ დარჩებოდა.

პოლიტიკურათ ბეცი უნდა ყოფილიყვნენ და განებით-ჩლუნგი ქართველი პოლიტიკური პარტიები, რომ ეს ფაქტი არ დაენახათ და არ დაეფასებიათ. მით უმეტეს, რომ ქართველი ერის მისწრაფება ძველიდანვე ევროპისაკენ იყო. ეს იყო მისი თავისუფალი ორიენტაცია, ხოლო რუსეთთან დაახლოვება იყო იძულებითი და მოხდა მას შეიდეგ, რა რომ სხვა გზა და გამოსავალი აღარ ქნდა. საქართველომ ეს თავისი იძულებითი ორიენტაცია ორ სახელმწიფოთა შორის კავშირით გახსაზღვრა, მაგრამ რუსეთი ამით არ დაკმაყოფილდა და საქართველოს ჩანთქმა მოუხდოდა.

ცხადი იყო, თუ კი მდგომარეობა შეიცვლებოდა, საქართველო თავის სასურველ ორიენტაციას დაუბრუნდებოდა და იძულებითს თავიდან მოიშორებდა. ეს ბუნებრივი იყო და ასეც მოხდა.

ქართველი ერის სურვილი დღეს მთელმა მსოფლიომ იცის. იგი მიმართულია მოსკოვის ბატონობის წინააღმდეგ და არა მეგობრობის. ამ სურვილის გადალახვა შეიძლება მხოლოდ ძალით. მოსკოვი სწორეთ ასე იქცევა. რასაკვირელია აშკარათ ძალმომრეობის დაცვა. ცოტა არ იყოს ძნელი საქმეა, მას გამართლება ექვივრება. ძველი მონარქისტული საბუთები დღევანდელ ხანას აღარ შეეფერება და ამიტომ ახლები იგონებენ. ერთი ასეთ გამოგონებათაგანია «შეგებული რუსის გლეხის მიერ საქართველოს განთავისუფლების» თეორია. ვისაც მართლა სურს რუსეთისა და საქართველოს მეგობრობა, მან ერთხელ და სამუდამოთ უნდა უარყოს საქართველოზე რუსეთის ბატონობის იდეა. სხვაგვარათ ამ კითხვის გადაჭრა პოლიტიკური თაღლითობაა და მეტი არაფერი. კომუნისტები ერთგულ კითხვაში თაღლითობენ და სავსებით ბურჟუაზიულ პარტიებს უახლოვდებიან და მათ ენასა და მეთოდებს ითვისებენ. სოც.-დემოკრატიკა კი, წინააღმდეგ, — ერის ჩაგვრას ებრძვის და ერთა სოლიდარობას იცავს. დამოუკიდებელი საქართველოს იდეა ამ პრინციპზეა აგებული.

ბაქო.

ჩხვია, 1927 წ. აგვისტო.

გ ა გ ვ რ ი თ.

საქამია-სერის კომუნისტები დიდ სიხარულშია, მათმა მრისხანე უსტაომა გასჭრა, ტროცკი გადმოაბარგეს კომინტურის ზედა თაროდან და დროებით ქვედა თაროზე შემოასკუპეს. ერთი კიდევ პაწია იერიში ქამის და სერიის მოტრფიალეთაგან და ეს გუშინდელი გმირი საქამიას სერის იაჩიკის ღირსათაც ვერ გახდებდა. ასე გახლავთ, არაკი მუღამ სინამდვილეა; დასუსტებულ ლომს ვირმაც კი წინაღუთავა. კომუნისტური პარტია ახლა ამ დიდყურა ცხოველების სამფლობელოა და თუ ვინმე სადმე, რომელიმე კუნძულში, კიდევ დარჩა იდეის და პრინციპის მატარებელი, მათ

კეტებით ერეკებიან. ნამდვილი ბოლშევიკები ახლა აღარ არიან მისი დამაარსებელი და გამტარებელი, ნამდვილი რევოლუციონერი ახლა აღარ არის კოლჩაკი-დენიკინის მომრეველი და სამოქალაქო ომში გამარჯვებული; მათი ადგილი დაიჭირა ჭამის და სეირის კომუნისტებმა, გუშინ სოროში დამალულებმა და დღეს სხვების მიერ გაშლილ სუფრაზე ფაქათ შემომჯდარმა. ცხონებული ფალსტაფი ათას თავიანთ ალსდგა და საბჭოთა ბატონი ვახდა. ახლა ესენიც გაყვირიან ჩვენ ვნავედითო და ნამდვილი მხენელი და მთესველი აღარ ეპრიანებათ; ესენი მათ მადას უფუჭებენ, სისხლს უშრობენ და მერე რით? უბრალო შემოძახებით—დაფიქრდით ცოტაოდენი, კუჭის ამოძრავებასან ერთად თავიც აამუშავეთ ხანდახანო. ფალსტაფს კი, როგორც მოგესვენებათ, თავი სრულიად არ აინტერესებს. სად კარგი ლუკმა ძვეს უპატრონოთ—ი მისი ერთადერთი საძიებელი საგანი და სტალინის ჩაფრებიც ამ გზით გასეული არიან ჭიანჭველსავით. რა იდგია, რის აზროვნება. ეს ტროცკისანა უსაქმო ხალხის გამოგონებაა; ფლავი და ბოხანში, აი საჭრე, გაუმარჯოს ჩვენ მეთაურს ჯულაშვილს, გაყვირიან ფილიპე მახარაძე და კოწია სულაქელიძენი.

არ გჯერათ? წაიკითხეთ უთვალავი რეზოლიუციები, დაწყებული ლეჩხუმიდან და გათავებული ქალაქი გლუპოვით. ყველა ერთ და იმავეს ლაღდებს—არის ერთადერთი პარტია და მისი მოციქული კობა ჯულაშვილი. ცნობილი დუბროვინის ასიათასი ლაშქარი იქცა კიდევ უფრო ცნობილი სტალინის ლაშქრათ. გამზეი გამზეიჩი ჩეკის უფროსათ, სტუცის გაროლცევი მიტროპოლიტ ვედენსკათ, შავი რაზმი წითელ რაზმით იმავე მეთოდით, იმავე საქმიანობით, იმავე ყიფინით—ჩვენ ვართ მთელი ხალხი, ჩვენს ბანაკშია მილიონებრი. ეს ლხინი რამდენიმეთ მათ ჩაუმწარა ამერიკელებმა; ისინი ახირებული ხალხი ყოფილან: მოინდომეს უთუოდ თვით დუბროვინ-სტალინისაგან გაგება, როგორ ხდება ეს სასწაული, რანაირათ გებულობს ის რომ მართლა მთელი ხალხი კომუნისტების მომხრეა. ამერიკაში და საზოგადოთ «დამპალ» ევროპაში ამ ამბავს ტყობილბენ თავისუფლების საშუალებით, ყველა პარტია იბრძვის და ვინ რამდენ ხმას მიიღებს—ეს იქნება მისი მომხრე ლაშქარიც: საბჭოთა ქვეყანაში კი? აი აქ დაიწყო სტალინის გასაპირი, მისი ოფისი წურვა, წელებზე ფეხით დგომა, შავის თეთრათ გასასაღებლათ. ბოლოს და ბოლოს მაინც გამოვიდა რომ ამ საქმის გადამწყვეტი ისევ ჩეკა და გეპუე არის. სხვა უმალესი ინსტანცია კურთხეულ რუსეთში არ არსებობს, ასე რომ ნამდვილი ბატონი და პატრონი კომუნისტური პარტიისა პოლიციაა. ის იცავს და ადგენს მის რიგებს, ის ირჩევს და არჩევინებს თავის ერთგულებს—ერთი სიტყვით, საბჭოთა ხელისუფლება ის არის.

ამიტომ რა გასაკვირალია, პოლიციურ მწერლობას დიდი ძალა და გამოსარჩენი ქონდეს. პეტრე გლევიშვილი მიგნებული კაცია. მან ყოველთვის კარგათ იცის სად «მარხია ძალინის თავი» და სწორედ ზედ მიაჯდება ფურცარსავით. არც ალფესი ხელაძეა შეუგნებელი. მანაც იცის მიგნება, თუმცა გვიან; მარა მაინც. ხოლო ერთი კი არის, ყველა მათ დასჩემდათ სიზანტე; ჩვენ წამოგვესიხებიან მოგვიანებით. რამოდენიმე თვის შემდეგ, რა ქნან, მათი ბატონისაგან ნაბრძანები აქვთ სანამ «ბრძოლა» არ ჩამოვა საქართველოში და არ გავრცელდება, მანამდე ხმა არ ამოიღოთ, თვარა ვაი ჩვენი ბრალი, ქვეყანა გაიკვებს ახალი ნორის გამოსვლას და დაეღუპებითო. ხოლო «ბრძოლა» რომ არ ჩავიდეს—ამის თავდარიკი კ. სულაქელიძეს აქვს ნაკისრი. მართალია ის თავს იმართლებს, დმერთი, სჯული ქარციკვიძის გატაცებაში მონაწილეობა არ მიმიღიაო, მარა ეს მისთვის არც ვინმეს დაუბრალებია. მისი ვაჟკაცობა ჯერ არავის გაუგონია: კოწიას გატაცებულ კაცი—მას ყავდეს საკუთრათ. ლაჩრის ხელობაა საბანდიტო საქმეში სხვისი ჩაბმა, სხვისი გაბრიყვება და სწორეთ ეს კი შეუძლია ამ ვაჟბატონსაც ჩეკის მფარველობით და ხაზინის ფულებით შემწეობით. კოწიამ გაიმარჯვა ერთ პირზე, მარა ვერ გაიმარჯვა «ბრძოლაზე» და მისი სისხლის გასაფუჭებლათ აღწევა ეს ორგანო ქართველ ხალხამდე. და როგორც კი ეს ბომბა იქ გავარდება, პოლიციის მწერლები შემარუწუნდებიან, «ახალი გზელები» აყფდებიან, ჩეკა ამ მურიებს წამოგვისევეს და ატყდება ერთი ყიფინი—არის ბიჭებო. არ გაუშვათ, დაკარით მაგრათ, მორიდება არ იყვეს, თვარა ხომ იცით, ჩვენ მოგვხდება ზურგიდანო.

განსაკუთრებით იქვეება ყარიბი; ისე გულმოდგინეთ ყფეს, რომ გეგონებათ, ეს «დვორნიკა» კი არა—სენებერნარიაო. ნამდვილი ბაყაყის და ხარის ამბავია. იმდენს იბერება, რომ ლამის გათავდეს. მისი აზრით ის თურმე ჩვენთან იდეიურ ბრძოლას აწარმოებს; იდეია ჩეკაზე დამოკიდებული—ბატონ პეტრესათვის დაგვილოცნია. აი მისი მეგობარი სულაქველიძე გულანდროლა აცხადებს «ყველა ამხანაგების სახელით»—ჩვენი მოვალეობაა ჩეკას დავუხმაროთ და თქვენი თავი და თქვენი აზრი დავაყუერიოთო. აი ეს «პუბლიცისტიკა» მესმის, პირდაპირი და განსაგებია; ეს ცხადდება იმავე «ახალ გზაში», სადაც ყარიბი იდეიაზე გვემსალაათება (№ 36). ვინც ჩვენსას არ იჯერებთ—ციხეში მობრძანდით—აი ახალგზელთა მთელი სამწერლო ავლადიდება. მტერის «დაჯერება» არა აზრით, არა იდეიური საშუალებებით, არამედ წაშებით, დატყვევებით და გადასახლებით. ამას უწოდებენ «კამათს» ეს გეგუეს ჩინოვნიკები. ასეთი დავალება აქვთ დაკისრებული და მას პირნათლათ ასრულებენ.

მიუხედავათ ასეთი თავდადებული მუშაობისა, ჩეკას ეს სამწერლო განყოფილება მაინც ვერ გრძობს თავს დახლვევულათ გეგუეს კლანჭებისაგან და შიშის ქარი უფარდებათ თუ ვინმემ დამოუკიდებელი აზრი შესწამა. მეტათ დამინებულია მათი ლიდერი ყარიბი. ყორდანიამ ჩვენსში რალაც მოქალაქის ღირება აღმოაჩინა და ამით პროვოკაცია მოგვეყოვა (№ 36). თუ მართლათ ყორდანიამ ეს ხალხი ადამიანთა რიცხვში მოაქცია, დიდათ დაუშავებია. პეტრეს რისხვა საფუძელიანია, მისი პოლიტიკა ხომ გეგუეში კეთდება, და რა უფლება აქვს თავის საკუთარი კუყით იაზროს. არა, ასეთ «თავისუფლებას» მას ვერ მივაწერათ. შეუძლია არხეინათ იყოს. ჯილდო და პატივი არ მოეშლება. არ ვიცით რა გამამრჯელოს ლებულობს ჩვენი ლანძღვისათვის, თვითონ ამ საგანზე დუმს, ალბათ გაწყოფილია. მაგრამ მისი დამქაში ლეო შენგელაია რომ უკმაყოფილო ყოფილა ცხადია, რა ბევრი მეძლევა სულ რალაც ასრმოცდა ათი მანეთი თვეში, რა ფულიაო—ჩივის ეს დიდებული «რევოლიციონერი». მართლაც ცოტათ, ჩვენი ლანძღვა მეტი ღირს, უეჭველია. ერთი ნუგეში მაინც კი აქვს. ეს ალბათ მარტო ჯამაგირია, «გამოსარჩენი?» ეს ხომ ზედმეტია; საბჭოთათ სამეფოში ეს წყარო კიდევაც აჭარბებს ძირითად შემოსავალს. ბ. ლეოს არც ეს აკმაყოფილებს. ცხადია. რა გაეწყობა ესეც მისი ბრალია; ერთხელ მაინც გავვლანძღვთ ისე, რომ მისი ტყელი სიმართლეს დამსგავსებოდა. აბა ვინ დაუჯერებს იმას, რომ დამფუნძებელ კრებამ ბათომში თავის მთავრობას უნდობლობათ გამოუცხადა და ლეოს მიერ შეხანხლილი რევოლიუცია მიიღო. მადლობათ ღმერთს ამ ამბის მომსწერ ხალხი კიდევ მოიპოვება საქართველოში, ყველათ არ არის დახვრეტილი; ეს ალბათ ჩეკისტებმაც კარგათ იციან და შენგელაიას ასეთ ცოცხალი ტყუილებს მდარე სამსახურათ ანგარიშობენ.

6996

და ასე, ახლათ მთელი ქვეყანათ კონტრ-რევოლიუციონერია, მენშევიკები პირველყოფილათ, სოციალისტური ინტერნაციონალი რასაკერებლიათ, ტროცკი და ზინოვიევი და საზოგადოთ მთელი კომუნისტური ოპოზიცია—უეჭველიათ; მართ ღმერთმათ მოგვხედა და ქვეყანათ უპატრონოთ არ დატარა. ნამდვილი სოციალისტი და რევოლიუციონერი კიდევ მოიძებნება—ჯულაშვილი, ლეო შენგელაია, პეტრე გელიევილი, კახუხაშვილი, ბერაია—ერთი სიტყვით საჭამიას მთელი მადაშლილი ლაშქარი. ახლათ ესენი კაცობრიობის აღთქმულ ქვეყანაში მიშყენი. კიდევაც დაუწყიათ ამ მისიის ასრულება. ჯერ-ჯერობით განზრახულიათ 48 ათასი სული ქართველი გაიყვანონ სამშობლოდან და გარეთ დააბინაონ. ეს აღთქმული ქვეყანათ აღმოუჩენიათ თერგის ოლქში (კომუნ. № 216). საქართველოში უცხოელები. უცხოეთში ქართველები—ასე იწყება მსოფლიო რევოლიუცია, ჯერ-ჯერობით საქართველოდან. ეს ასეც უნდა იყოს. ვინაიდან კომუნისტების ერთათ-ერთი დასაბრყვებელი ქვეყანათ—ჩვენი ქვეყანათ. სხვაგან, მაგ. უკრაინაში, თვით უკრაინელი კომუნისტები ებრძვიან მოსკოვისას და ფეხდაფეხ იცავენ უკრაინის ინტერესებს. ჩვენში კი პირიქით, მოსკოვია ერთათ-ერთი გამკარგულებელი, ხლო აღდგომლობრივი საჭამიელები მათი მაჩანჩალათ. ამ მაჩანჩალოზმის პოლიციური დასაბუთება პეტრე გელიევილის მოკითხვით «ახალ გზაში». რუსეთის ორიენტაცია რუსეთის შინაგომბათ—დიდი ხანია დაამტკიცეს მაჩანჩალათ მაჩანჩალებმათ. ამათ გუნდს

ბოლოს დროს მიმატებია ისეთი უდიდესი რევოლუციონერი, როგორც მიხეილ მანუილ სიძეა. ესეც «საყვარელ მთავრობაზე» ფიცულობს და თერგის ორიენტაციის მოციქულ მხარს უშევნებს. ის უწონებს ნიკო ნიკოლაძეს «ტაქტიკას», ხშირად გავგავანე შენი მაღლიანი სიტყვა ჩვენი სათნო ხელისუფლების საქებ-სადიდებლათო. ერთი სიტყვით, ყველა დიდ მაღიანი და პარალელ-თარალე ხალხი შეერთდენ სამბუთა მეწამოვწე და შენ მარჩინეს პლატფორმაზე.

თუ კი ამ «პლატფორმის» ხალხს ამდენ ხანს კიდევ ქონდათ «უმაღლესი სასჯელის» შიში, ახლა, მაღლობა ღმერთს, გამოეცხადა «ამნისტია», ამიერიდან თავისუფალი არიან სხვის ქონებას ყური გამოაბან საიდანაც სურთ. სამბუთა არსებობის ათი წლის იუბილე სწორეთ შესაფერისათ დაგვირგვინდა; მოხელეთა რეჟიმი მოხელეთა სარგებლობაზე ზრუნავს, რასაკვირელია. მათ მიაართვეს სტალინის ამქარმა საოქტომბრო საჩუქარი: «სიკვდილით დასჯა გაუქმებულია ქრთამისათვის, გაფლანგვისათვის, უფლებების ბოროტათ მოხმარებისათვის და ცუდთ გამგეობისათვის», სამაგიეროთ პოლიტიკის ხალხი წინანდებურათ რჩება კანონს გარეშე. ქრთამს, გაფლანგვას, ბიუროკრატიულ ბოროტებას და საჯიბო გამგეობას გზა გაუფართოვდა, თავისუფალ აზროვნებას კი კრიკა შეკრული აქვს. სამბუთებმა თავისთავს პატივება გამოუცხადეს. რა ენადვლებათ ხალხის ქონება; მათ ეშინიათ მარტო ერთის—ხელისუფლება არ დაგვეკარგოსო, თვარა სხვარა აქეთ სადარდო: თალე ხალხის დუმა რამდენი გინდა, ვინ არის ხელის შემშლელი, მენშევიკები ციხეებშია, ხალხის დამცველი რაგამ ამოდებულია; ვინ არის გამკითხავი, ამა მართლა ტყუილათ ხომ არ ღვარიან ამდენ ოფლს «ახალი გზელები» სამბუთა პლატფორმისათვის; უეჭველია აქ რალაც დიდი გამოსარჩენია, თვარა დაეტეოდენ თავის ქერქში. არც ნიკო ნიკოლაძეა იმდენათ გამოუცდელი, რომ ეს არ დაენახა, და თუ მოხუცებულობის გამო რამე ვერ შეამჩნია, სამაგიეროთ მის ქალიშვილზე რუსუდანზე ამას ხომ ვერ ვიტყვი: ბავშვების გამოთავყვანებაში დიდი ადგილი დაიჭირაო; ხუმრობაა, «გიკი მაროს» შემდეგ მისეო პირია «რესპუბლიკაში». ერთი სიტყვით ყველა მოხერხებული ადვილათ ახერხებს კომუნისტურ ალაპს «შემაჯდეს და «მთელი თავისი რწმენა» მისთვის თავი დასდოს. სული ჩეკაში, ხელი ხაზინაში—სამბუთა «ქვიანი» ხალხის საამდროვო მრწამსია.

ს ა ნ კ ლ თ ა მ ი ე რ ე ლ ა ტ ი მ ი

თუ როგორ გამჯდარი აქვს სამბუთა აპარატს ძვალ-რბილში ბიუროკრატიზმის უკურნებელი სენი, ამას მკითხველი დაინახავს შემდეგი ფაქტიდან, რომელსაც ჩვენ ვიღებთ სამბუთა სასამართლოს პრაქტიკიდან.

1924 წ. 24 მარტს მ. ცინცაძეს შეაქვს ძიებითი თხოვნა ლანჩუთის უბნის სახალ. სასამართლოში შესახებ უფლების აღდგენისა ერთ ნაჭერ მიწაზე—სივრცით 40 კვ. საყ., რომელსაც თითქოს სრულიად უკანონო დავიანთა მოქ. ექვ. ორაგველიძე. იმავე წლის 9 აპრილს აღნიშნული სასამართლო უარს ეუბნება მ. ცინცაძეს ძიებითი საჩივარზე. მას საქმე გადააქვს ოლქის სასამართლოში, რომელიც აუქმებს ლანჩხ. უბ. სახ. სას. დადგენილებას და საქმეს უგზავნის ოზურგეთის უბ. სახ. სასამ. ეს უკანასკნელი 1924 წ. 23 ოქტომბერის დადგენილებით სადაო მიწას უსჯის მ. ცინცაძეს. ამ დადგენილებას ასაჩივრებს მოქ. ორაგველიძე იმავე ოლქის სასამართლოში (მეორეჯერ). ეს უკანასკნელი 1925 წ. 27 იანვარს აუქმებს ოზურგეთის უბ. სახ. სასამ. განაჩენს და საქმეს გასარჩევად გადასცემს ჩოხატაურის უბ. სახ. სას. ამ დაწესებულებამ გაიხიარა ლანჩხ. უბ. სახ. სასამ. მოტივები, ცინცაძეს უარი უთხრა ძიებაში და მიწა ორაგველიძეს არგუნა. ეს დადგენილება ძალაში შევიდა. მარა ერთი წლის შემდეგ მ. ცინცაძეს შეაქვს თხოვნა უზენაეს სასამართლოში და ითხოვს აღნიშნული განაჩენის გაუქმებას. 1926 წ. 20 აპრილს უზენაესმა სასამართლომ ჩოხატაურის უბ. სასამ. დადგენილება გააუქმა და საქმე ხელახლა გადასცა გასარჩევად ოზურგეთის უბ. სახ. სას. ამ უკანასკნელმა 1927 წ. 7 იანვარს საქმე განიხილა და მ. ცინცაძეს უარი უთხრა. ეს დადგენილება ოლქის სასამართლომ დაადანტურა. მარა მ. ცინცაძე არ ეთრება და საქმეს კვლავ ასაჩივრებს ზე-

დამხედველობის წესით უზენაეს სასამართლოში. ეს კი ოზურგეთის უბ. სახ. სას. დამხედვენილებას აუქმებს და არსებითად განხილვისათვის საქმეს ლანჩხუთის უბ. სახ. სასამ. უბრუნებს..

«როგორც ხედავთ—ამბობს «კომუნისტი»—3 წელზე მეტია, რაც ეს «შეუპოვარი» ბრძოლა გრძელდება ცინცაძესა და ორაგველიძეს შორის და ვინ იცის, როდის დამთავრდება: ერთი კი ცხადია, საქმე ისევ იქ დევს, საიდანაც დაიწყო, ე. ი. ლანჩხუთის უბ. სახ. სას-ში, მარა უკანასკნელი სიტყვა მას არ ეკუთვნის». («კომ.» № 147).

«კომუნისტს» წამოცდა მეტად მნიშვნელოვანი ფრაზა: «უკანასკნელი სიტყვა მას (სასამართლოს. კ.) არ ეკუთვნის»-ო. და მართლაც, როდის იყო, რომ საბჭოთა კავშირში «უკანასკნელი სიტყვა» საჯარო «სასამართლოს ეკუთვნოდა! აი, აქაც კი, ამ კერძო და ყოველგვარ პოლიტიკის ნასახს მოკლებულ საქმეშიაც «სასამართლოს» არ დაუტრა «უკანასკნელი სიტყვა»,—ის სთქვა... ჩეკამ: 60 წლის მოხუცს ორაგველიძეს ხელ-ფეხი გაუკრა და სოლოვეკებში გაუქანა. ეს ადვილი გასაგებია, თუ მხედველობაში მივიღებთ აღნიშნულ მ. ცინცაძის პიროვნებას. თურმე ის ყოფილა მარიამ მაქსიმელის ასული ცინცაძე. ცნობილი ჩეკისტის კოტე ცინცაძის და, ამავე დროს კომუნისტი. აქედან აშკარაა, თუ რა იყო მიზეზი ამ ანეკდოტისებურ პროცესის ასე გაუიანურების და უდანაშაულო გლეხის ოჯახის განადგურების!

საამისო განმარტებას იგივე კომუნისტი იძლევა. ის სწერს: «სასამართლოს საქმის გაუიანურებას და ბიუროკრატიზმს არა ნაკლებ ხელს უწყობს სასამართლოზე გარეშე ზეგავლენა» (იხ. იქვე).

და მერე საიდან მოდის ეს «ზეგავლენა»? სადაა ის წრე, რომელიც ასე უხეშად ერევა სასამართლოს საქმეებში და მას თავის სასარგებლოთ იყენებს?—ეს ვახლავთ წითელი თავადობა, კომუნისტური «აირისტოკრატია» ვახ. «კომუნისტი» თავზე მესს აყრის სასამართლოს მოხელეებს ბიუროკრატიზმისათვის. მარა ვის დაუჯეროს ჩინოვნიკმა? «კომუნისტს», თუ რეალური ძალის მპყრობელ «პარტიულ ამხანაგს»? ცხადია, ის უკერის უკანასკნელს და ბიუროკრატიზმის წუმპეში არხეინათ ცურობს.

ამრიგათ, ჩვეულებრივ მოქალაქეს წართმეული აქვს საშუალება სამართალი ეძიოს. საბჭოთა სინამდვილეში მას დამცველი არა ყავს; ის ბედის და ჩეკის ანაბარათაა მიტოვებული. ერთად ერთი მისი ხსნა თვით რეჟიმის მოსპობაშია.

ამიტომაც ტყვილი ამბავია ვახ. «კომუნის» წრიპინი. «სალამოს კურსები»-თ ის ბიუროკრატიზმს ვერ ამოვადებს. საბჭოთა რეჟიმს ისტორიამ ბიუროკრატიზმი დაანათლა, ის მასან ერთად მოკვდება.

კლმანდო.

ე დ ი ნ ბ უ რ გ ე ს კ ო ნ გ რ ე ს ი.

(წერილი ინგლისიდან)

ტრედუნიონთა კონგრესს, რომელიც გაიხსნა ქ. ედინბურგში 5 ამ სექტემბერს. დაესწრო 646 დელეგატი 204 ორგანიზაციიდან. ამ ორგანიზაციებში დღეს 4.163.994 წევრი ირიცხება. გასულ წელს კი ბორნემუთის კონგრესზე იყო 696 დელეგატი წარმოადგენდა 217 ორგანიზაციას; წევრთა რიცხვი შეადგენდა 4.365.696,619—დე. ანაბარათ. გასული წლის დიდმა კრიზისში მხოლოდ სამი ორგანიზაცია მოაკლო ტრედუნიონებს.

მუშათა წრეებში და მათ გარეთაც დიდი ყურადღება მიიპყრო გენერალური საბჭოს და კონგრესის თავმჯდომარის—ჰიკსის მისასალმებელმა სიტყვამ. ის პასუხს აძლევდა ერთი მხრით მათ, ვინც ლამობს ტრედუნიონთა ორგანიზაციები გადააქციოს დასამარხ კლუბებათ და ბიუროებათ (კონსერვატიული პარტია და მთავრობა), მეორე მხრივ კი მათ, ვინც ამ ორგანიზაციებს უყურებს (კომუნისტები). როგორც განუწყვეტელი გაფიცვების მომწეობ ორგანოებს და მით მუდმივი რღვევა-ნგრევის პროცესს ემსახურება. ჰიკსის აზრით ტრედუნიონთა ორგანიზაციების შემოქმედებითი მუშაობა მხოლოდ ეხლო იწყება. მუშები თანდათან თხოულობენ ორგანიზაციების საშუალებით მონაწილეობა მიიღონ წარმოების მართვა გამგეობაში და კონტროლში. თუ წანასწარი გამოცდილება არ დაურჩათ, ისინი ვერ შესძლებენ შემდეგში თვითონ წაიყვანონ წარმოების საქმე.

კონგრესმა არა ერთი შემთხვევით ისარგებლა და გარკვეულათ განაცხადა, რომ ტრედუნიონიზმი არის არა მრღვეველი, აუამედ აღმშენებელი ძალა, რომელმაც განსაკუთრებული როლი უნდა ითამაშოს ახალი სოციალური წყობილების დამყარებაში.

ათი დღით წინ კონგრესის გახსნისა მთავრობის თავმჯდომარემ ბოლდვინმა ერთ თავის სიტყვაში მიმართა მუშათა მოძრაობის ხელმძღვანელთა თანამშრომლობის და წარმოებაში ზავის ჩამოგდებას საჭიროების შესახებ. ეს მომართვა ყველამ საარჩევნო ონიათ მიიღო. კონგრესმაც მას ერთსულფანი პასუხი გასცა: დღეს ზავი წარმოებაში ისე არავის სწყურია, როგორც მუშებს. მაგრამ შესაძლებელია კი ასეთი ზავი იმ დროს, როცა მილიონზემეტი უმუშევარი გყავს, როცა მუშებს უარს ეუბნებიან საცხოვრებელ მინიმუმზე, როცა თქვენი მთავრობის წყალობით მილიონ მემალაროვლთ გაუგრძელდა სამუშაო დღე, შეუმცირდა ხელფასი და გატარებულ იქნა ანტი-ტრედუნიონული ბილი! თუ თქვენ და თქვენი მთავრობა გულწრფელი ხართ, უკან წილეთ მუშათა კლასის საწინააღმდეგო რეპრესიული ზომები, რომელიც კანონმდებლობით გზით გაატარეთ, ან დაუყოვნებლივ საშუალება მიეცით ჩვენს ქვეყანას, რომ მან თქვენი პოლიტიკის შესახებ თავისი აზრი გამოსთქვას.

ორგანიზაციულ საკითხის გამო წინადადება იყო, რომ დღეს არსებულ მრავალკავშირთა რიცხვი ძალზე შეემცირებიათ და დაეარსებიათ მხოლოდ დიდი კავშირები წარმოებების მიხედვით; რიცხვით დაახლოებით 18-20-დღე. გენერალური საბჭოს რჩევით ეს წინადადება უარყოფილ იქნა: თითოეული წარმოების სახეობების ნათლად შემოფარგვლა ძნელი და შეუძლებელია, თან იმასაც უნდა გაეწიოს ანგარიში, რომ მუშები შეჩვეული არიან თავიანთ კავშირებს და მათ დახურვას და ორგანიზაციის ახალ წესების შემოღებას ისინი სასტიკ წინააღმდეგობას გაუწევენ. რჩება ძველი ორგანიზაციული წყობა.

კონგრესის დღის წესრიგში ყველაზე უფრო საინტერესო საკითხში იყო: 1) «მუშემცირესთა მოძრაობისადმი» დამოკიდებულება; 2) ანგლო-რუსული კომიტეტი და 3) ამსტერდამის ინტერნაციონალის კონგრესი პარიზში.

«მუშემცირესთა მოძრაობა» დაარსებულ იქნა ინგლისში 1924 წელს პროფინტერნის ინგლისელ ბიუროს მიერ. მისი ერთად ერთი მიზანი იყო შებრძოლებოდა ტრედუნიონების დღევანდელ ხელმძღვანელობას და ყოველივე საშუალება ეხმარა, რათა მიემართა ისინი კომინტერნის გზით. და აი კონგრესზეც დაისვა საკითხი, რომ გენერალურ საბჭოს მიერ არ იქნას ცნობილი ტრედუნიონულ კავშირების ის საბჭოები ან ის კერძო ადგილობრივი ორგანიზაციები, რომელნიც მუშემცირესთა მოძრაობის ემხრობიან.

პერბერტ სმიტი, მემალაროვთა თავმჯდომარე და სიტრინი, გენერალურ საბჭოს მდივანი, ააშკარავებენ კონგრესის წინაშე «მუშემცირესთა» ნამდვილ ბუნებას: ესენი იგივე კომუნისტებია, მოსკოვის ბრძანებას ემორჩილებიან, ფულსაც იქიდან იღებენ, მათი საქმიანობის მიზანია ორგანიზაციების დანგრევა, მათი დღეობატები კონგრესზე მოვლენ პროფინტერნის მიერ ნაკარნახევ რეზოლიუციებით და ვერც გაბეჭდეს მათ ოდნავათაც შეცვლას, ფულს იღებენ მუშემცირესთა მოძრაობიდანა. სიტრინმა განაცხადა, ამის დამამტკიცებელი საბუთები ხელთა გვაქვს და ყველას შეუძლია გასინჯოს. ამ თავდასხმას კომუნისტებმა პასუხი ვერ გასცეს. მუშემცირესთა საწინააღმდეგო რეზოლიუცია მიღებულ იქნა 3.746.000 ხმით 148 ათასის წინააღმდეგ. რასაც კონგრესი სიცილით და ტაშისცემით შეეგება, ამ 148 ათასი ხმის მიმცემთა დიდ უმრავლესობასაც არაფერი საერთო არ აქვთ კომუნისტებთან. მათი მოქმედება კენჭისყრამ ნაკარნახევი იყო დამობიჯებით მოწინააღმდეგებისადმი. კომუნისტების მარცხი მით უფრო მნიშვნელოვანია, რომ მემალაროვთა ფედერაციას 111 დელეგატიდან 107-მა ხმა მისცა მიღებულ რეზოლიუციას (4-მა თავი შეიკავა). ცნობილია, რა იმედს ამყარებდა მოსკოვი ამ ფედერაციაზე.

ანგლო-რუსული კომიტეტის შესახებ გენერალურმა საბჭომ კონგრესს დიდი მოსხენება წარუდგინა. მოხსენება დაასკვინდა—კომიტეტი გაუქმებულ უნდა იქნას, რადგან მის არსებობის გაგრძელებას არავითარი სარგებლობის მოტანა არ შეუძლია, სანამ რუსები არ შესცვლიან თავიანთ პოლიტიკასო. გენერალური საბჭო სთხოვდა კონგრესს ეს მისი წინადადება დაედასტურებია. ამ საკითხის მომხსენებელი იყო სიტრინი, რუსეთში ორჯერ ნამყოფი და ერთდროს ბოლშევიკების ინფორმაციით გზაბანეული. ამ ორი წლის განმავლობაში, ამბობს აწ გამოფიხზლებული სიტრინი დიდი ცდა იქნა გა-

წეული რუსების ამსტერდამის ინტერნაციონალში შემოსაყვანათ. ჩვენ გვეგონა, რომ განსხვავება ჩვენ შორის არ იყო დიდი და-მოლაპარაკებით, თუ სწორი შეხვედრებით ერთ მთლიან ფრონტს ადვილათ აღვადგენდით. სამწუხაროთ ჩვენ ამაში შევეცდითო. რუსებმა მოინდომეს ტრედუნიონულ მოძრაობისათვის ეკარნახათ თავისი სურვილები. იმის მაგივრათ, რომ ანგლო-რუსული კომიტეტი ყოფილიყო ორგანო, რომელიც დაუახლოვებდა ერთმანეთს ინგლისელ და რუს მუშებს. ხოლო ამ უკანასკნელთ—ამსტერდამის ინტერნაციონალს, რუსებმა ის წარმოიდგინეს, როგორც მომავალი ახალი ინტერნაციონალის ჩანასახი, რომელსაც უნდა დაეჭირა ამსტერდამის ინტერნაციონალის ადგილი. რუსები ამსტერდამის ინტერნაციონალს მუდამ უპირდაპირებდენ ანგლო-რუსულ კომიტეტს. მაგრამ ინგლისის ტრედუნიონთა კონგრესი ამსტერდამის ინტერნაციონალის წევრია და, როგორც ასეთი, ლოიალურათ უნდა ემორჩილებოდეს ამ ინტერნაციონალის სტატუსსო. ინგლისის ტრედუნიონიზმს აქვს თავისი ისტორია და პრაქტიკა. მისი მუშაობის მეთოდიც სულ სხვაა, ვიდრე რუსების. როცა რუსეთში ვიყავი, ამბობდა სიტრანი, მეუბნებოდენ—ბოლშევიკების ლიდერებს ლანძღვა-გინება უყვართო; ეს მათი სტიქია და თანდაყოლილი თვისებაა და ამას არ უნდა მიაქციოთ ყურადღებო. ძნელია, რასაკვირველია, ბრძოლა ასეთ თანდაყოლილ თვისებებთან. მაგრამ მათ ერთი უდიდესი სხვა ნაკლიც აქვთ: მათ არ აქვთ სიტყვა. ასეთ ხალხთან კი ძნელია საქმის დაჭერა. ბოლშევიკები საბჭოთა მთავრობის კრიტიკისათვის პარტიიდგან გაქვევებით ემუქრებიან ტროცკის და ზინოვიევის და ფიქრობენ ალბათ, რომ შეიძლება ასევე მოეპყრან სხვა ქვეყნის მუშებსაც. ინგლისის მუშათა მოძრაობა კი რუსების, თუ სხვა ვინმეს ბრძანებებს არ საჭიროებსო.

ანგლო-რუსული კომიტეტის დადგენილთა ერთი არგუმენტი იყო—კომიტეტის დაშლის ომის საშიშროება კიდევ უფრო გაიზრდებოდა. მათ უპასუხებდენ კლანინი, ბრომლევი, თომასი, ბეგინი: ანგლო-რუსული კომიტეტის არსებობას არა თუ რამე სარგებლობა არ მოაქვს, არამედ, რამდენათ ის მთლიანობის საქმეს არ ემსახურება და ინტრიგების ბუდეა, ის დიდათ მავნებელია როგორც ჩვენი, ისე სხვა ქვეყნების მუშებისათვისო. ჩვენ რუსეთის მუშებს არ ვებრძვიტ. თუ მათ სურთ ჩვენთან რაიმე დამოკიდებულება იქონიონ მომავალში, უწინარეს ყოვლისა თავიანთი ხელმძღვანელები უნდა მოიყვანონ ჭკუანყო. კონგრესმა 2.551.000 ხმით 620.000 ხმის წინააღმდეგ გადასწყვიტა ანგლო-რუსული კომიტეტის დაშლა. ამ საწინააღმდეგო ხმების დიდი უმრავლესობა ეკუთვნოდა რკინის-გზელების კავშირს, რომელიც ცნობილია თავისი ანტი-ბოლშევიკური მიმართულებით. კავშირის წარმომადგენელმა კრამპმა განაცხადა, რომ ის შიშობდა, რომ კომიტეტის წინააღმდეგისათვის ხმის მიცემა არ გაეგოთ, როგორც დადასტურებდა ბოლდვინის მთავრობის პოლიტიკისა რუსეთის მიმართ. ეს, რასაკვირველია, დიდი ულოლიკობაა... ყოველ შემთხვევაში, ინგლისის მუშების გამოფხიზლება და მათ მიერ ბოლშევიკების ჩუმი ზრახვების შეგნება მოსკოვისათვის გაცილებით მეტათ საშიში ლახვარია, ვინემ მათი გაქვევება ინგლისიდან ბოლდვინის მთავრობის მიერ.

ედინბურგის კონგრესს თავისი ახრი უნდა გამოეთქვა იმ ამბების შესახებ, რომელიც დატრიალდა ამსტერდამის ინტერნაციონალის კონგრესზე პარიზში. პერსელმა პარიზში წარმოსთქვა კონგრესისადმი მისასალმებელი სიტყვა, რომელსაც წინასწარ არ გასცნობია არც ინტერნაციონალის ეგზეკუტივი და, თურმე, არც თვით ინგლისის დელეგაცია. კონტინენტის დელეგაციებმა პერსელს მისი სიტყვის გამო პროტესტი გამოუცხადეს და მისი კანდიდატურა ერთხმათ უარყვეს. თუმცა ინგლისის დელეგაცია არ იზიარებდა პერსელის სიტყვის შინაარსს, მაინც მან თავის წევრს ინტერნაციონალურ კონგრესზე დეზავეუაცია არ უყო და ინგლისური მედიდურობით მას მთლიანათ მხარი დაუჭირა. ედინბურგის კონგრესზე პერსელს, რასაკვირველია, არავინ გამოსარჩლებია. ინგლისელებს არც ის უნდოდათ, რომ ეგროპიელებისათვის ეჩვენებინათ—პერსელი შინ დაბრუნებისას გაეჭკვდეთო. ამიტომ დაადგინეს პარიზში მომხდართ ანტიდენტის გამო კონგრესზე სულ არ ყოფილიყო კამათი. მოკლე ხიტყვის წარმოთქმის ნება მისცეს პერსელს, რის შემდეგ კონგრესმა მიიღო დადგენილება, რომლის ძალით ახალ გენერალურ საბჭოს ევალემა საერთაშორისო ურთიერთობის მოგვარება.

ედინბურგის კონგრესმა სავსებით გამოააშკარავა კომუნისტების სრული არარაობა ტრედუნიონთა მოძრაობაში. დღემდე ტრედუნიონულ ორგანიზაციებში კომუნისტებს ლმობიერათ ეპყრობოდენ და მათგან ბევრ დაუშვებელ საქციელს ითმენდენ.

დღეს კი ტრედუნიონები მათ წინააღმდეგ გადამჭრელ ზომებს იღებენ. ედინბურგის კონგრესმა აღნიშნა ტრედუნიონთა აზროვნებაში მომხდარი ერთნაირი გარდატეხა, რითაც ბოლო ედება მათ გზა-აბნეულობას და გაურკვეველობას. დღეიდან ბრძოლა კომუნისტებს და არაკომუნისტებს შორის კიდევ უფრო გამწვავდება.

3.

ლონდონი. სექტემბერი. 1927 წ.

წუთილი ჩეხო-სლოვაკიიდან.

კომუნისტური პარტია.

ჩეხო-სლოვაკიის კომუნისტურ პარტიაში, რომელიც სამართლიანად ითვლებოდა კომინტერნის ერთერთ მთავარ სიმარგეთ, დრმა კრიზისი ხდება. კრიზისი წელწელა, მაგრამ დიდის სიმწვავეით ვითარდებოდა. 1926 წლის დასასრულს პარტიას გამოეთიშა დეპუტატ ბუზნიკის მეთაურობით პატარა ჯგუფი, რომელიც ჩეხიის ს.დემოკრატიას შეუერთდა. ამ გათიშვას თან სდევდა მხილება შესახებ შინაგან დაქსაქსვის, მეთაურთა უკზრუკვლობის, ფართო პარტიულ მასების გულგატეხილობის და სხვ. მაგრამ უნდა ითქვას, რომ ბუზნიკის წინააღმდეგ ენერგიულად დაირაზმა მთელი კომუნისტ. პარტია. მის მოწოდებას—სოციალდემოკრატიის რიგებს დაეუბრუნდეთ—მხოლოდ რამდენიმე პირი გაჰყვა. და ამ დაბრუნებას მიეცა შემთხვევითი ეპიზოდის ხასიათი, რომელიც მალე ყველას დაავიწყდა.

ამ რამდენიმე დღის წინ, 30 სექტემბერს, «მარქსისტულმა ოპოზიციამ ჩეხოსლოვაკიის კომუნისტურ პარტიაში» გამოუშვა კარლ გოროვსკის (ცნობილ ახალგაზდა კომუნისტის, დოქტორ გოლიატის ფსევდონიმი) წიგნაკი შემდეგი სათაურით: «ჩეხოსლოვაკიის კომუნისტურ პარტიის დღევანდელ მდგომარეობის შესახებ. აპარატიკების დიქტატურა თუ მუშათა დემოკრატია» ხუთი დღის შემდეგ საჭირო დარჩა მეორე, გაფართოებული გამოცემა. წიგნაკი დაიტაცეს მუშებმა; ყველა მიმართულების პროლეტარულ წრეებში მან უდიდესი შთაბეჭდილება მოახდინა და კომპარტიას სასტიკი ზიანი მიაყენა სწორედ კრიტიკულ მომენტში: უახლოეს კვირას უნდა მოხდეს საქალაქო არჩევნები, კომპარტიის საარჩევნო კამპანია შიგნიდან აფეთქდა.

ეს წიგნაკი წარმოადგენს ბუნებრივ გავრძელებას ავტორის წინანდელ, ამა წლის მარტში გამოქვეყნებულ შრომისას: «ლენინიზმის კატასტროფა ევროპაში». ამ წიგნს გოროვსკი უძღვნიდა ცნობილ ჩეხ კომუნისტს შმერალს, რომელიც ეხლა კომინტერნის პრეზიდიუმშია მოკალათებული. «კატასტროფაში» გოროვსკი შეეცადა დაემტკიცებინა, რომ კომუნისტი და ბოლშევიზმი ერთიდაიგივე არ არის, ჩვენ უნდა ვიყოთ კომუნისტები და არა ბოლშევიზმის გაყინულ დოგმის ქურუმებიო. ის მსურავით მოუწოდებდა კომუნისტურ ახალგაზდობას განთავისუფლდეს სკეპტიციზმისაგან და შეიარაღდეს კრიტიკით. «ბოლშევიკები ისე იქცევიანო—სწერდა ის, თითქმის აბსოლიუტურ ჭეშმარიტების განსახიერება იყვენ, ხოლო ყველა დანარჩენი რევოლიუციონერები არსებობდენ მხოლოდ იმისთვის, რომ თავისი ბრიყვული ბავენი მიაპყრან მათ. რათა მიიღონ ხიარება მათი დათვებისა. ამგვარი შაბლონიური დიქტატორობა ჩვენთვის ამიერიდან აუტანელია... ჩვენი ახალ თაობასაც უნდა თავისი სიტყვა უთხროს ქვეყანას და არ ხუროს სამუდამოთ გრამაფონის ზირფიტათ დარჩესო... ეხლანდელი ევროპიელი კომუნისტური სექციები წარმოადგენენ რუსულ კომუნისტურ პარტიის წინა ოთახს...» ჩვენი ლოზუნგი უნდა იყოს: «ბიუროკრატების დესპოტიზმის ადგილას—მუშური დემოკრატია! რევოლიუციურ ფრანზის ადგილას—რევოლიუციური საქმე!.. თქვენ, ბოლშევიკები, ლენინისაგან ღმერთს ქმნით და ნურც ვაგვიკვირდებათ, რომ ჩვენი ახალგაზდობა კერძო დაქცევით ვიწყებთ...» მიუხედავთ ამისა, გოროვსკი თავის თავს და თავის მეგობრებს ევროპაში ერთადერთ ნამდვილ ლენინისტებათ» სთვლის, ვინაიდან მარქსიზმის ერთგულნი ვართო. ის მოუწოდებს კომუნისტებს დაუბრუნდენ «ლიბკნეხტიზმს»: «რეფორმიზმი რევოლიუციის ნიშან ქვეშ! აი ლიბკნეხტის ლოზუნგი» ომის წინა ხანაშიო. გოროვსკის რომ კითხო, მრავალი ბოლშევიკები კერძოთ აღიარებენ «ლიბკნეხტიზმის» სისწორეს, მაგრამ ვერც ერთი მათგანი ვერ ბედავს ამის საჯაროთ თქმასო.

«კატასტროფა» გოროვსკიმ უძღვნა შმერალს, რომლის ხელნაწერი თურმე მას წა-

უკითხა. გოროვსკის მოწმობით, შმერალმა საესებით მომწონა და აქეხებდა კიდევ ავტორს განევტო ამ მიმართულებით წერა. ხოლო წიგნის გამოქვეყნების შემდეგ იმავე შმერალმა გადაპრით უარყო ის. რის გამოც გოროვსკი აღშფოთებით ამხელს შმერალს და მის მსგავს «გაციდულ სტომაქებს».

ბუნებრივია, რომ «კატასტროფიზმ», რომლის ავტორი «მარქსისტულ ოპოზიციის» სახელით გამოვიდა, უეცრად გამსყდარ ბომბის შთაბუქდილება მოახდინა. მით უმეტეს, რომ მამნილებელი გაცნობილია პარტიის კულისების საიდუმლოებს, ის ხელმძღვანელობს კომუნისტურ ორგანიზაციას ოსტავში, ე. ი. ჩენო-სლოვაკიის ნახშირის წარმოების ცენტრში. ის მოითხოვს, რომ პრაგის «პოლიტიბიუროს» ბოზოლებმა ურაცუნ მისი ცნობები და იმუქრება ახალი მხილებებით. მას დაუშუადებია კიდევ ახალი შრომა: ჩენო-სლოვაკიის კომ. პარტიის წარმოშობის და განვითარების ისტორია, რომელშიც დაგროვლია დოკუმენტები, მიწერ-მოწერა, რომელიც ცხადმყოფია, რომ ყველაფერს, რაც მან გამოაქვეყნა აქამდე, იხიარებდენ ამ მოკლე ხნის წინ პარტიის ლიდერები ილექი. ბოლენი, შმერალი, რომლებიც შემდეგ სტალინელები გახდნენ, მხოლოდ და მხოლოდ «მსუქანი ადვილების» გულისათვის.

გოროვსკის ახალი წიგნი სამი ნაწილისაგან შესდგება: მეორე ნაწილი—კომ. პარტიის დღევანდელი მდგომარეობა» ეყრდნობა მოხსენებას, რომელიც პრაგელ მუშებს წარუდგენიათ «პოლიტიბიუროსათვის», რათა უკანასკნელს გამოეძიებია მასში აღრიცხული ფაქტები. ყოველივე სისაძაგლისათვის ხელისდაფარებას ჩვეულმა «აპარატრიკებმა» კრინტიკ არ დასძრეს ამ მოხსენებაზე. ხოლო ოპოზიციამ გადასწყვიტა ამ მოხსენების შინაარსი შესულიყო გოროვსკის წიგნში. ამკარაა. ეს უკანასკნელი თავის მთავარ ნაწილში ოპოზიციის კოლექტიურ აზრს გამოხატავს.

ახალი წიგნის პირველ ნაწილში ავტორი ავითარებს თავის წინანდელ დებულებას. რომ ევროპაში კომუნიზმის დაცემა გამოწვეულია რუსულ ბოლშევიკურ პარტიის მიერ. უკანასკნელ დრომდე პრაგის ცენტრში «ჩინოვნიკობდა» მოსკოვის ინსტრუქტორი, რომელიც თურმე ხსნიდა მიღებულ ფოსტას. კანტროლს უწევდა პერიფერიების ორგანიზაციებს. თავის ნებაზე სჭრიდა ყველა წვრილმან საკითხებს, ერთი სიტყვით ყოვლის შემძლე გუბერნატორის როლს თამაშობდა. ამას გარდა, ყოველ კვირაში ჩამოდიოდა ბერლინიდან უხენაის «მეთვალყურე». ბოლოს ეს ინსტრუქტორი და მეთვალყურე ააღარ დარჩენ საჭირონი, რადგან პარტიის მმლოებზე დამკვიდრდა უმდალიყო მონური სულისკვეთება. ასე, მაგ., პარტიის ლიდერები (შმერალი) თავის პოლიტიკურ სიტყვებს, რომლებიც პოლაში უნდა წარმოეთქვათ, წინასწარ საცენზუროთ აცნობდენ მოსკოვში სტალინს, ბუხარინს და სხვ.

გოროვსკი აღნიშნავს, რომ რუსულ კომუნიზმის საორგანიზაციო ფორმები და სულიერი წყობა «ტიპიური ნაყოფია აგრარულ ქვეყნის მხოლოდ აქამდე განვითარებულ მრეწველობით; ეს არის ქვეყანა «ობლომოვჩინის». ნავაიკის და სამართო წერილის... და თუ მუტიკურ რუსეთის ატმოსფეროში მხოლოდ მართლმადიდებელ ეკლესიის წესები და ბრძანებები ითვლებოდა ნებადართულათ, სტალინის ხუცებიც სრულიად ლოლიკურათ მოქმედებენ, როცა არავის აძლევენ ნებას იუკი შეიტანოს მათ ურყევ ქეშმარიტებათა უდაო სისწორეში...» გოროვსკის აზრით, «აპარატრიკები არიან არა მარქსისტები, არამედ ბაკუნისტები; არა ლენინისტები, არამედ სტალინელები. მათი გაყინული თეორია პლარავს მათ საკუთარ ჯგუფურ ინტერესებს». ავტორი მხურვალეთ იცავს ტროცკის.

წიგნის მეორე ნაწილში გოროვსკი აღნიშნავს, რომ ერთი მუჟა ბიუროკრატები განუყოფლად მბრძანებლობენ სრულიად გაბახებულ და პასიურ წევრებს პარტიისას. ისინი იღწვიან მხოლოდ და მხოლოდ «თავის პირად საარგებლობაზე». პარტიის მთელ პოლიტიკას აუხარავენ ხუთიოდე კაცი საეჭვო ლუღსანაში. ვერავინ ვერ ბედავს იქონიოს საკუთარი შეხედულება. თუ ვინმე გაბედავს გამოეთქვას თავისი აზრი, წამსვე «მოდალატეთ» გამოაცხადებენ. თითო პარტიის თავმჯდომარე გაკენი ცუქას კანდიდატების ვინაობას იგებს მხოლოდ პარტიულ ყრილობაზე. ყრილობები, კონფერენციები, პოლიტიბიურო, საკონტროლო კომისია—ყველაფერი ეს დეკორაციაა, ყოველივე გავლენას მოკლებული დაწესებულებებია. მთელი მართველობა პარტიისა იმ ორიოდ ბიუროკრატის ხელშია, რომლებსაც ენდობა ნამდვილი მკერობელი ძალაუფლებისა. რუსულ პოლიტიბიუროს მდივანი, რომელიც იძლევა ფულს მათი ბნელი საქმებისათვის. იმ ფულების საშუალებით, რომელსაც რუსული ვოდეით ვაჭრობა იძლევა, მუშათა

მომრავლბას აქცევენ დიქტატორთა ხასათ, ხოლო ვოლკის გმირები თავს მსოფლიოს მხსნელებათ აცხადებენ..

ოფიციალურ სტატისტიკით, ჩეხოსლოვაკიის კომ. პარტიაში, როცა ის ს. დ.-ის ჩამომორდა, ითვლებოდა 400 ათასი წევრი. უკანასკნელ ყრილობაზე კი პარტიის მდივანმა, ილევმა მოიყვანა რიცხვი—138 ათასი, გოროვსკის იქვი შეაქვს ამ რიცხვის სისწორეში და ფიქრობს, რომ ილევმა ანგარიშში იღებს აგრეთვე ამ უკანასკნელ წლებს განმავლობაში დაბადებულ კომუნისტების ბავშვებს. მას სწორად მიანინა რიცხვ-50-60 ათასი, სულ დიდი—70 ათასი ამასთანავე ის ამხელს თავისი პარტიის ხელმძღვანელების ცუდლუტურ მახინცივებს პარტიის წევრების თვალში. მოსკოვსკი სჯერა ეს ყალბი ცნობები და მასზე ამყარებს თავის ანგარიშს კომუნისმის ზრდაზე ევროპაში. ამ 70 ათასი წევრებისაგან 20 ათასს შემოაქვს თვიური 3 კრონი (17 კრონი შეადგენს მანეთს), რომელთაგან ცენტრის კასაში მოდის თითო კრონი, ე. ი. 240 ათასი. დანარჩენი 50 ათასი წევრი იხდის თვეში თითო კრონს, რისგანაც ცენტრს ხვდება 180 ათასი ასე რომ საწევრო გადასახადთან ცენტრს შემოდის სულ 420 ათასი კრონი. ნამდვილათ კი ცენტრმდე აღწევს არა უმეტეს 250 ათასი კრონისა. შემდეგ, პარლამენტში და სენატში იმყოფებიან 61 დეპუტატი კომუნისტი, თვითველი მათგანი თავის ჯამაგირიდან იხდის ცენტრის სასარგებლოთ 1.500 კრონს თვიურად, ე. ი. 1.098 ათას კრონს წლიურათ. «რუსული დახმარება» კი შეადგენს წლიურათ 1.700.000 კრონს. ამგვარათ ცენტრის საერთო შემოსავალში რუსული ფული შეადგენს 56 პროც. დეპუტატების გადასახადი—ესე იგი ჩეხოსლოვაკიის—36 პროც.; სახელმწიფოს დამამხობელი ლომები თურმე სახელმწიფოს ხარჯზე ცხოვრობენ! ისინი საზრდოობენ არა 40 გრადუსიან, არამედ 55 გრადუსიანი საბჭოთა ვოლკით! «პოლიტიკური ალკოჰოლისზმისაგან სიკვდილი ასაღებენ მარქსის და ლენინის ანდერძათ, განა წარმოსადგენია ამაზე უფრო ცინიკური დაცინვა!» ამბობს ამფოთებელი გოროვსკი. მაგრამ მოსკოვის წყალობა არ განისაზღვრება აღნიშნულ 50 ათასი დოლარით. იქიდან უხვად გახვნიან სხვა და სხვა საქმეებისათვის საარჩევნო კომპანიისათვის, სტამბისათვის და სხვა და სხვა. ლომურეცის სტამბისათვის გადმოუხვანეს მილიონი კრონი, რომელთაგან 250 ათასი სასწაულებრივათ გაჰქრა. გოროვსკი ამხელს, რომ პარტიის მილიონები ჰქრება აპარატჩიკების უძირო ჯიბეებში ან და ხმარდება მრავალ აგენტთა შენახვას. ეს ვაებატონები უფულოთ ხელს არ ანძრევენ: იღებენ უსაქმობისათვის პოლიტიბუროში, რამოდენიმე სტრაიქონისათვის გახეთში, იღებენ პენსიას «რეფონდირაციონურ სტაჟისათვის» და სხ. და სხ. გოროვსკი იგონებს, რომ ომამდე ჩეხოსლოვაკიის სოციალდემოკრატიას ჰქონდა საუცხოვო აპარატი, ძლიერი პრესა; მაშინ ის დეპუტატებს ხარკს არ ადებდა, მაგრამ მისი ფინანსური მდგომარეობა იმდენათ ბრწყინვალე იყო, რომ მას შეეძლო დახმარება გაეწია (და არა მოეყიდა) მოძმე პარტიისათვის. აპარატჩიკებმა სცადეს ამას წინადაეწიათ საწევრო გადასახადი ხელფასის ან ჯამაგირის 5 პროც-დე, მაგრამ ამ ცდამ ისეთი ენერგიული წინააღმდეგობა გამოიწვია, რომ მის განხორციელებას ფიქრიც ზედმეტი იყო. ეს წინააღმდეგობა მოწმობს, რომ პარტიული მასები ნაკლებათ ენდობიან თავიანთ წინამძღოლებს. კომინტერნის ჩეხურ სექციის მბრძანებლებმა პარტიაში ბატონობა მოიპოვეს უკიდურესი ლოზუნგებით. პრაქტიკულ ბრძოლაში მუშათა კლასს მათ მხოლოდ დამარცხებთათა მთელი რიგი შესძინეს. არჩევნებში კომპარტიას მილიონ ამრჩეველმა (სხვადასხვა ეროვნების) მისცა ხმა, მას ხვდა 61 დეპუტატი და სენატორი, რომელთაც შეეძლოთ საკანონმდებლო დაწესებულებებში მნიშვნელოვანი როლი, ეთამაშნათ მუშათა კლასის სასარგებლო ზომების გატარებაში. ნამდვილათ კი მათი მოღვაწეობა სკანდალებს, ღრიანცელს და ჩხუბს იქით არ მიდის.

გრ. აივლო.

გერმანელი სოციალდემოკრატი საბჭოთა რუსეთში.

საბჭოთა სინამდვილის შესწავლა კვლავინდებურათ მრავალ ევროპიელს იზიდავს. რუსეთში მოგზაურობა ერთნაირი მოდა გახდა; მოსკოვმაც ამ ბოლო ხანებში თითქოს რამდენიმეთ გზა გაუხსნა მისი საბრძანებლის დათვალეირების მსურველთ. გარდა ცნობილ «დელეგაციებისა» რუსეთში მიემგზავრებიან სხვადასხვა ქვეყნების ჟურნალისტები, რომლებიც დაბრუნებისას თავის შთაბეჭდილებებს უზიარებენ მკით-

ხველთ დიდი პრესის ფურცლებზე. მაგრამ საბჭოთა რუსეთისაკენ გზა ძველებურათ დასწულია ევროპიელ სოციალისტებისათვის. მხოლოდ ბუ რ ჟ ე ზ ი ზ უ ლ კ უ რ ნალისტებს უშვებთ თავის საბრძანებელში მოსკოვი. თავის დროზე ჩვენ ვამცნეთ მკითხველს, რომ საბჭოთა ხელისუფლებამ უარი უთხრა ვინაზე ბელგიელ დეპუტატს და უურნალისტს, ლუი პერარის, და გერმანიის სოც.-დემ. პარტიის ცენტრალურ ორგანოს «ფორვერტისს» თანამშრომელს, კურტ ჰაინიგს. ეს აკრძალვა დღესაც ძალაშია, დღესაც მოსკოვი ვერ ბედავს თავის საზღვრებში თავისუფლად შეუშვას სოციალისტი, რადგან მან კარგად იცის, რომ ჩვენი ევროპიელი ამხანაგები მისი კარნახით და შთაგონებით არ ივლიან რუსეთში და მისი სათვალევებით არ გაზომადვენ და არ დააფასებენ რუსეთის დღევანდელ ავკარგს. რომ მოსკოვის ეს შიში უსაფუძვლო არ არის, ამას მოწმობს პატარა მარცხი, რომელიც ბოლშევიკებს გასულ ზაფხულზე მოუვიდათ. ერთ გერმანულ ტექსტილის (საქსოვ-სართავი) ფირმას დასქნა არა რუსეთში თავისი სპეცის გაგზავნა საქმიანი დავალებით. რა თქმა უნდა, მოსკოვმა არ დააყოვნა ვინა მიეცა კაპიტალისტურ ფირმის მოხვედრე ფრიდლენდერისთვის. გვებუეს გამოეპარა ერთი გარემოება: ეს მოხლე, ტექსტილის საქმის სპეციალისტი, სოციალდემოკრატიული პარტიის წევრი ყოფილა. ამ შემთხვევის წყალობით გერმანულ სოციალდემოკრატს საშუალება მიეცა თავისუფლად ემოგზაურნა საბჭოთა რუსეთში. ბერლინში დაბრუნებულმა ფრიდლენდერმა თავის შობებუილებებით ამცნა გერმანიის მუშათა კლასს წერილების და მოხსენებების სახით. მოგვყავს აქ («ფორვერტიდან») შინაარსი ერთ-ერთ მის მიერ ბერლინში გაკეთებულ მოხსენებისა.

«ამხ. ფრიდლენდერი, რომელსაც კერძო თარჯიმანები ჰყავდა, აღნიშნავს დასაწყისში, რომ ახალი რუსეთი ყოველ შესაძლებელ შემთხვევაში იჩენს ძლიერს საპროპაგანდა უნარს. მაგალითად, გერმანიიდან ჩამსვლელ მეზავრს რუსეთის საზღვარზე ხვდება ვეებერთელა თალი გერმანული წარწერით: «პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!» ასეთსავე წარწერას წაიკითხავთ... სამეღნებზე... მომხსენებელმა დახატა ნათელი და ცხოველი საართო მოსკოვის ქუჩის ცხოვრებისა, საცა მიმზიდველ შობებუილებებთან ერთად (ამაში ხომ რუსები დასელფენებული არიან) თვალში გეცემა სილატაკე და გაჭირვება ნახევრად მშიერ ადამიანებისა. ვინაიდან მშრომელ მასების სოციალური მდგომარეობა რუსეთში ცუდია. ამხ. ფრიდლენდერმა დაათვალთერა მრავალი ქარხანა; თითქმის ყველა ამ ქარხნებში მართავენ ეგრეთ წოდებული «პროფესიული რევილიუციონერები»... ქარხნები მუშაობენ გაცვეთილი ინვენტარით, რომლის გასახლებლათ ვერ-ჯერობით ქარხნები არ მოიპოვება. ამასთანავე 90 პროცენტი მუშაობს აკორდით. ხელფასი საშინლათ მცირეა. ზედმეტი საათების ჩათვლით—კერაში ორი ზედმეტი საათის მუშაობა ნებადართული—ქარხნის მუშა იღებს თვიურათ 50-დან 52 მანეთამდე. ჩვენს ფულზე ეს შეადგენს 100 მარკას. მაგრამ მანეთის სყიდვითი ძალა, ყოველდღიურ მოთხოვნილების საქონლის ფასებთან შედარებით, დაახლოებით განახევრებულია, რასაც ნაწილობრივ ანახლავურებს სოციალური დახმარება. მაგრამ, ეს უკანასკნელიც რომ ჩავთვალოთ. თვიური რეალური ხელფასი არ აღემატება 80-90 მარკას. მაღალ კვალიფიციური მუშები იღებენ თვიურათ 150-დან 200 მანეთამდე... უბრალო ტანთსაცმელი (კოსტიუმი) ღირს რუსეთში ჩვენს ფულზე 240 მარკა (გერმანიაში კი 80 მარკა. შენიშენა მთარგმნელისა). ბინის პირობები ძლიერ ცუდია. ძალიან ხშირად ორ ოჯახს უნდება ცხოვრება ერთ ოთახში, რომელსაც ჰყოფს მხოლოდ ცარილი გავლებული ხაზი. უმუშევართა რიცხვი აღწევს დაახლოებით მილიონს; უმუშევარი ღებულობენ სახელმწიფოდან სრულიად მცირე დახმარებას. მაგრამ ამ რუსულ სილატაკეს უმაღლვენ ე. წ. «მუშათა დელეგაციებს», რომელთაც მხოლოდ სანიმუშო დაწესებულებებს უჩვენებენ. ეს სილატაკე თავს იჩენს უსაზარლესი სახით: ესაა ვეებერთელა არმია უპატრონო და უსახლკარო ბავშვებისა, რომელთაც თავი გააქვთ მათხოვრობით, ქურდობით და თვით პროსტიტუციითაც კი. ამ უბედურების წინააღმდეგ არავითარ ზომებს არ ხმარობენ. სამაგიეროთ საბჭოთა მთავრობა აუარაცხელ ფულს იძლევა პროპაგანდისათვის. იმ დროს, როდესაც სოციალურ რევილიუციონის რეკლამის გმირები ყოველ ქვეყანაში თავის ბნელ საქმეებს აწყობენ, რუსეთში იზრდება დამნაშავეთა თაობა, რომლის ძალდატანების საშუალებით აღმოფხვრას სერიოზულათ მოითხოვენ რუსის გლეხები. ნათელ მხარეს შეადგენს რუსეთში მცირერიცხოვანი სოციალური დაწესებულებები. თუმცა ესენი სხვა ქვეყნებისათვისაც უცნობი არ არის.

ინდუსტრიის 80 პროცენტი საზოგადო კუთვნილებათაა საქეული. ტრესტებში

გაერთიანებული ქარხნები მუშაობენ მოთხოვნილების პრინციპის თანახმად. არსებული ხელმძღვანელ კომუნისტს არ აქვს თავში 225 მანეთზე უმაღლესი ჯამაგირი, მაშინ როდესაც ტენიკურ დირექტორებს 750 მანეთამდე ეძლევათ თეთურად. კერძო ვაჭრობა იმ ზომამდე დაბეგრულია გადასახადებით, რომ თითქმის არ აქვს გასაქანი და იძულებულია სპეკულიაციის გზას დაადგეს. გლეხობა, რომელიც ამუშავებს ნაკლებ მიწას, ვინმე შეუძლია, სრულიად არ არის კმაყოფილი თავისი მდგომარეობით. მაგრამ აქტიური წინააღმდეგობა მისი მხრით მოსალოდნელი არ არის. აზრის თავისუფლება სავსებით დახშულია, ამ მხრით ყოველივე არარუსისათვის მდგომარეობა აუტანელია. მთელი ქვეყნის სულიერი ცხოვრება შებოქვლილია. ცუდია აგრეთვე მმართველი ბიუროკრატია: იოლად ტარდება მხოლოდ დაქორწინების და განქორწინების საქმე. ამნაირად, საერთოდ სოციალური მდგომარეობა რუსეთში ცუდია. თუ რუსეთმა ახლო მომავალში ვერ მოახერხა კრედიტების სახით უცხოეთიდან კაპიტალის მიღება, მას მოელის ახალი ეკონომიური გართულებანი. დღევანდელი რუსეთი არ არის არც სამოთხე, არც ჯოჯობეთი; ის წარმოადგენს აჩრდილთა ქვეყანას, რომელშიც მშრომელი მასები მიიმეცხოვრებას ეწყვიან.»

საერთაშორისო მუშათა მოძრაობიდან.

ინგლისის მუშათა პარტიის კონგრესი. ოქტომბრის დასაწყისში, ქ. ბლექპულში. მოხდა მორიგი წლიური კონგრესი ინგლისის მუშათა პარტიისა. მთავარი მორიგი პოლიტიკური საკითხი პარტიისათვის არის მხადება მომავალი წლის საპარლამენტო არჩევნებისათვის. კონგრესის თავმჯდომარემ, რობერტსმა, ვრცლად გააჩინა კონსერვატიულ მთავრობის საშინაო და საგარეო პოლიტიკა; სამრეწველო დარგში არავითარი გაუმჯობესება. მიუხედავად ხელფასის შემცირებისა უმუშევრობა მძვინვარებს. გასული წლის გაფიცვის დაშვებით და ტრედუნიონთა საწინააღმდეგო კანონის გატარებით მთავრობამ გააუარესა პირობები წარმოებაში და მტრად გაიხადა მთელი მუშათა კლასი, რაიცა ხელს შეუწყობს მუშათა პარტიის გავლენის გაძლიერებას. საგარეო პოლიტიკაში რობერტი უსაყვედურებს მთავრობას რუსეთთან ურთიერთობის გაწყვეტას, ჩინეთში მერყევ—ხან შერიგების, ხან ძალადობის პოლიტიკას, მის უარყოფითი ხაზს ერთა ლიგაში, რაიცა გამოიხატა «ქენეის პროტოკოლის» და საყოველთაო არბიტრაჟის პრინციპის უკუგდებაში და სხვ.

რ. მაკდონალდის წინადადებით პარტიამ დაადგინა მიენდოს ეკზეკუტივის საპარლამენტო ფრაქციასთან შეთანხმებით შეიმუშავოს პროექტი პროგრამისა, რომელიც უნდა გაატაროს ლებურ პარტიამ. როცა ის ქვეყნის სათავეში მოხვდება. ამ პროექტს განიხილავს და დაამტკიცებს მომავალი წლის კონგრესი. აქამდე მუშათა პარტია არჩევნებში გამოიღოდა ზოგადი დეკლარაციით, ამიერიდან კი, როგორც კონტინენტის პარტიები, ის ამრჩევლთ წარუდგენს პროგრამას ყველა იმ ზომების აღნიშვნით, რომელთა გატარებას შეეცდება ლებურ პარტიის მთავრობა.

სპეციალური რეზოლიუცია. წარმოადგენილი მაკდონალდის მიერ, რომელსაც მხარი დაუჭირა მემლაროვთა ფედერაციის თავმჯდომარემ, სმოთმა, მოითხოვს ქვანახშირის წარმოების გადსარჩევად დაუყოვნებლივ გატარებულ იქნას სამუშაო დღის (ეხლა 8 საათია) შემცირება, რაიცა უზრუნველყოფს სამუშაოს უმუშევარ მემლაროვთათვის, იძულებით გაერთიანებას და შეჯგუფებას კერძო მალარობების ნაყოფიერების აწვეის მიზნით და სხვ. ეს არის ზომები, რომლებიც მუშათა პარტიას აუცილებლად მიანიჭა და უყოვნებლივ. ხოლო მალარობების ნაციონალიზაცია იქნება ერთი პირველ ზომათაგანი, რომელიც უნდა გაატაროს მომავალმა ლებურ პარტიის მთავრობამ.

ლებურ პარტიიდან გარიცხულ იქნა მასწავლებელთა ლიგა იმის გამო რომ მის ეკზეკუტივმა კომუნისტური ხაზი აიღო. ცხარე კამათის შემდეგ, კონგრესმა დაადასტურა ლიგის გარიცხვა. მან მწუხარებით მოისმინა განცხადება ფოსტა-ფელეგრაფის მოსამსახურეთა ფედერაციისა. რომელსაც ტრედუნიონების საწინააღმდეგო კანონი იძულებულს ხდის გავიდეს პარტიიდან.

«საერთო ფრონტის» საკითხი ამ კონგრესსაც არ აცდა: «დამოუკიდებელ» მუშათა პარტიის წარმომადგენელმა, ბროკვეიმ, წარმოადგინა რეზოლიუციის პროექტი, რომელიც მოითხოვდა «დაევალოს ეკზეკუტივის გადასლგას ყველა საჭირო ნაბიჯი მუშათა

კლასის საერთაშორისო მოძრაობის გასაერთიანებლათ, რისთვისაც მოწვეულ უნდა იქნას საერთო კონფერენცია მუშათა სოც. ინტერნაციონალის და ორივე გაერთიანების გარეშე მყოფ სოციალისტურ პარტიებისა, ანდა გამონახულ იქნას ყოველგვარი სხვა საამისო საშუალება».

თავის სიტყვაში ბროკვეი აღიარებს, რომ გაერთიანება შეუძლებელია, თუ მესამე ინტერნაციონალმა არ შესცვალა თავისი პოზიცია და ტაქტიკა; მისი აზრით არის უკვე ნიშნები ამ ცვლილების. ბროკვეი აღნიშნავს სხვათა შორის საჭიროებს ინტერნაციონალში ევროპის გარეშე მოქმედ სოც. პარტიების შემოყვანის, რეზოლიუციის ავტორს უპასუხებს კრამპი. აღნიშნავს, რომ ინტერნაციონალის გარეშე მყოფი სოციალისტ. პარტიების რიცხვი შედარებით მცირეა. ის ვერ ხედავს ვერავითარ ნიშანს, რომელიც მოწმობდეს, რომ მესამე ინტერნაციონალში ბროკვეის მიერ მოხსენებული ცვლილება ხდება. ამას გარდა ვერც ერთი სოციალისტური პარტია ვერ განთავისწინებს გაერთიანებას იმ ორგანიზაციასან, რომელიც ციხეში პყრის სოციალ-დემოკრატებს.

ბროკვეის წინადადება უკუგდებულ იქნა კონგრესის მიერ 1.831.000 ხმით 1.070.000 წინააღმდეგ.

დაბოლოს კონგრესმა აირჩია სახელმძღვანელო ორგანოები. ეკზეკუტივში ხელახლა იქნენ არჩეულნი: კლინსი, რობერტი, კრამპი, ლანსბერი. მორისონი და სხვები. ახლად არჩეულებში მოვიხსენიოთ მემალაროეთა ფედერაციის თავმჯდომარე სმითი. მომავალ წლისთვის თავმჯდომარეობას გასწევს ლანსბერი (რობერტის ადგილას). რ. მაკდონალდი ხელახლა არჩეულია პარტიის უმაღლეს საპატიო თანამდებობაზე. (I. I.)

საბჭოების იუბილე და ევროპის პროლეტარიატი. საბჭოთა რუსეთი დიდის ზეიმით იხდის ათი წლის არსებობის დღესასწაულს. ბოლშევიკურ პარადებს და ოინბაზობას დაესწრება მრავალი უცხოელი, რომლებსაც იუბილანტები უცხოელ პროლეტარიატის «წარმომადგენლებათ» ასაღებენ. ნამდვილათ კი საბჭოთა რუსეთი არასოდეს არ ყოფილა ისე განმარტებული ევროპის მუშათა მოძრაობისაგან, როგორც მისი არსებობის მეათე წლისთავეა. დასავლეთი ქვეყნების არც ერთი დიდი მუშური გაერთიანება—არც პროფესიული და არც პოლიტიკური ამ დღესასწაულებში მონაწილეობას არ იღებს: უდიდესი მსოფლიო პროლეტარული ორგანიზაცია—ამსტერდამის ინტერნაციონალი, ამერიკის შრომის ფედერაცია, ინგლისის ტრედუნიონები, ინგლისის მუშათა პარტია, გერმანიის პროფ. კავშირები, საფრანგეთის შრომის კონფედერაცია და სხვადასხვა დიდ პროლეტარულ ორგანიზაციებს არავითარი კავშირი არ აქვთ იმ «პროლეტარულ» დელეგაციებთან, რომლებიც საიუბილეო დღესასწაულზე მოსკოვს ქება-დიდებას შეასახმენ.

საფრანგეთის სოციალისტური პარტიის ცეკა-19 ოქტომბრის დადგენილებით პარტიის გარეშე აყენებს მისი პარტიის ყველა იმ წევრს, რომელიც დასთანხმდებოდა მონაწილეობა მიეღო საიუბილეო «დელეგაციებში». ამავე დროს «პარტია მუდამ მხათ არისო, ამბობს ცეკის დადგენილება, მონაწილეობა მიიღოს ყოველგვარ ანექტარში (გამოკვლევებაში) რუსეთში მდგომარეობის გამოსარკვევით, რომელიც წარმოებულ იქნება ყველა იმ გარანტიების და პირობების დაცვით, რომელიც სოციალისტურ მუშათა ინტერნაციონალმა შეიქმნა». გერმანიის ს.-დ. პარტიას დიდი ხანია მიღებული აქვს აგრეთვე დადგენილება შესახებ რუსეთში მიმავალ ყოველგვარ «დელეგაციებისა».

უარს სთქვამს საიუბილეო დღესასწაულში მონაწილეობაზე აგრეთვე სკანდინავიის ქვეყნების პროფ. კავშირებმა და პარტიებმა.

ასე რომ, მოსკოვის დღესასწაულებზე გამოცხადებულ დელეგაციები წარმოადგენენ მხოლოდ კომუნისტებს და ბოლშევიზანებს. ამათ მოსაყრებათ მოსკოვმა შეადგინა ევროპაში სპეციალური «ათი წლისთავის კომიტეტი», რომელიც ყველა ქვეყნიდან კრებს კომუნისტ-დელეგატებს და «საიმედო» ბოლშევიზანებს, რომელთაც «დელეგაციები» ნათლავენ და საბჭოთა კავშირის ხალხის ფულით მოსკოვში ამგზავრებენ.

ედო ფიმენი პერსელის ნაკვალევში. მკითხველს ახსოვს, რომ მუშათა საერთაშორისო მოძრაობის ერთი ცნობილი მოღვაწეთაგანი, ედო ფიმენი (პოლანდიელი) ამ სამი წლის წინ პერსელის გზას დაადგა, ბოლშევიზანობა დაიწყო, მოსკოვსაც ეახლა და იქ საბოლოოდ «მორჯულებული» შეუდგა ბოლშევიკების კარნახით «გაერთიანების» ჯადაგს. ამ მის ახალმა მიმართულებამ სახელი გაუტეხა მას ამსტერ-

დამელებს წრეებში, მარა მის პროფესიულ კავშირში, ტრანსპორტის მუშათა ინტერნაციონალურ კავშირში ის დღესაც მდივნათ ითვლება. დაბოლოს, ფიშენის ბოლშევიზანობამ ეს კავშირიც დააფიქრა. ვასულ წელს ტრანსპორტის მუშათა საერთაშორისო კონგრესმა დანიშნა სპეციალური სასაქელო კომისია, რომელმაც განიხილა ფიშენის «ვამანთიანებელი» მოღვაწეობა და გამოარკვია, რომ ის სულსაჩმდგმელია ბოლშევიზანურ «საერთო ფრონტის» ორგანიზაციებისა. უკანასკნელით ტრანსპორტის ინტერნაციონალის მთავარმა საბჭომ განიხილა სასაქელო კომისიის მოხსენება და მიიღო დადგენილება, რომელიც დაუშვებლათ აღიარებს მისი სეკრეტრების «მონაწილეობას ან თანამშრომლობას ისეთ საქმიანობაში თუ მანიფესტაციებში, რომელიც ეწინააღმდეგებიან ტრანსპორტის მუშათა ინტერნაციონალის პრინციპებს». საბჭომ მოითხოვეს სეკრეტრებისაგან უდათთ აღიარონ და ყოველივე პირობის გარეშე დაექვემდებარონ ამ პრინციპებს». კერძოთ ფიშენმა ელეფა კატეგორიული წინადადება—1927 წლის დამლევაძმდე გასწყვიტოს ყოველივე კავშირი «საერთო ფრონტის» ორგანიზაციებთან.

ამგვართ ფიშენმა უნდა აირჩიოს: ან მისი კავშირი, ან ბოლშევიზანობა, არ ვიცით რომელს აირჩევს; ერთი კი ცხადია—მოსკოვი ორივე შემთხვევაში აგებს.

ფრანგი ოპოზიციონერები ტროცკის გარიცხვის შესახებ. ფრანგი ოპოზიციონერების (ტროცკისტები) ორგანოში—«პროლეტარული რევოლიუცია»—მათი ერთი ლიდერთაგანი, მონატი, ტროცკის გარიცხვის შესახებ სწერს: «შეუძლებელია ჩვეულებრივ პარტიულ დისციპლინის აქტის სახითი ავსნათ ტროცკის გარიცხვა დღეს ინტერნაციონალის აღმასკომიდან, ხვალ რუსეთის კომ. პარტიის რიგებიდან, ხვტე—მიფლბა... მონატი აღნიშნავს, რომ რაღაც სასაწულით რუსეთის რევოლიუციის მომქმედი პირები გადაურჩენ აქამდე საფრანგეთის დიდი რევოლიუციის გმირთა ბედს, აქამდე არ წასტრეს ერთმანეთს თავები. «ნუ თუ იმიტომ გადაურჩენ ისინი ამ ბედს ათი წლის განმავლობაში, რომ მეთერთმეტე წელს ჩაიდინონ იგივე შეცდომა, იგივე დანაშაული?» «რუსეთის კომ. პარტიას მოუწოდებენ გაასამართლოს ოპოზიციკა. განა გაასამართლოს? არა, დასაჯოს იგი—რათაც არ უნდა დაჯდეს». კომ. ინტერნაციონალიც მოწოდებული იქნება ავრეთვე თავისი მსჯავრი დასდოს დახუჭული თვალებით და დაცული ყურებით. ის, რასაც რუსეთში დრამატიული ხასიათი აქვს, ჩვენს ქვეყნებში ნამდვილ კომედიათ იქცევა. აქვეყნებენ და აქვეყნებენ ზედხედ მსჯავრს და საბრალმდებლო ოქმებს, ხოლო ბრალდებულთა თავდაცვითი სიტყვებიდან გვამცნობენ მხოლოდ იმ ნავლეჯებს, რომელიც მოთავსებულია სავერდიქო რეზოლიუციაში. მაგრამ, დამდებელი ბრძანდებოდა: საფრანგეთის პარტია, ისე როგორც ყველა სხვა ძმური პარტიები, ერთმანთ დაუკრავს ტაშს მსჯავრს. დაუკრავს და თავსაც არ შეიწყნებოს გაიგოს რაშია საქმე. საკმარისი იყო დენ, ვის უპყრია საქე, ვის ხელთ არის კასა». მონატი ამხელს ერთ დამახასიათებელ ფაქტს: ცნობილი ფრანგი კომუნისტი ტრენი (Treint), აქამდე ფრანგული «პოზიციის» ერთი ბურჯთაგანი, ამას წინად მოსკოვში ყოფნის დროს ვაოპოზიციონერებულა). საფრანგეთში დაბრუნებულს ტრენს წარუდგენია ფრანგულ კომპარტიის ცეკასათვის მოხსენება კომინტერნის პოლიტკის შესახებ. მოხსენებას გამსკდარ ბომბის შთაბეჭდილება მოუტდენია. ცეკას ის დაუშალავს და აქამდე არ აქვეყნებს. დოკუმენტი გამომუქვეყნებია ოქტომბერში გერმანელ ოპოზიციონერების ორგანოს, ხოლო ფრანგ კომუნისტებმა აქამდე არაფერი იციან მის შესახებ. «მე განცვიფრებული ვარ იმ გარემოებით.—უმატებს მონატი—რომ ისინი (უცხოელი კომუნისტები), ვინც რუსეთში ერთი წელი ან მეტი დარჩენილან, ქარხნებში მომუშავე მუშებათ თუ პარტიულ მოღვაწეთ, ყველანი ან თითქმის ყველანი ოპოზიციას მიმხრობიან».

გერმანიის ს. დ. საარჩევნო გამარჯვება. 9 ოქტომბერს ჰამბურგში და კენიგსბერგში მოხდა საქალაქო არჩევნები, რომელშიც უდიდესი გამარჯვება გერმანიის ს. დ. პარტიას ხვდა. ჰამბურგი ბერლინის შემდეგ უდიდესი ქალაქია. მილიონზე მეტი მცხოვრები ჰყავს და ამავე დროს გერმანიის უდიდესი საეკერო და სამრეწველო ცენტრია. მისთვის საქალაქო არჩევნებს განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს. რადგან ჰამბურგი ძველთაგან ერთნაირი სამმართველო ავტონომიით სარგებლობს, რო-

*) ეს ის ტრენია, რომელსაც ეკუთვნის ცნობილი აფორიზმი «საერთო ფრონტის» შესახებ. ჩვენ ისე უნდა დავუხალოვდეთ სოციალისტებს, როგორც უახლოვდებიან დაკლულ ქათამს: გასაპუტნავათ.

გორც ესლა ვენა ავსტრიაში. არჩევნებში გამარჯვება ხვდა პირველ რიგში ს. დ.-იას. შემდეგ კომუნის. პარტიას ს. დ. სიამ მიიღო 247.087 ხმა (წინა არჩევნებში—1924: 173.358) და 63 მანდატი (წინანდელ 53 ადგილას). კომუნისტებმა მიიღეს 110.115 ხმა წინეთ: 78.522) და 27 მანდატი (წინეთ: 24). ყველა ბურჟუაზიულ პარტიებს, და განსაკუთრებით შემარჯვენებს, ჩამოშორდა დიდი რიცხვი წინანდელ ამრჩევლებისა. ამ არჩევნების შემდეგ ბურჟუაზიული პარტიები ქალაქის საბჭოში უმცირესობას შეადგენენ. მაგრამ საეჭვოა, რომ კამბურჯ სათაფრის ჩაუდგეს ს. დ-ების და კომუნისტების ბლოკი, რადგან მრავალმა გამოცდილებამ დაარწმუნა გერმანიის ს. დ-ია, რომ კომუნისტების თანამშრომლობა ქალაქის თვითმართველობაშიც კი მიუღებელია.

ბრწყინვალე გამარჯვება ხვდა ს. დ. პარტიას აგრეთვე კენიგსბერგში. აქ მან 1924 წ. მიღებული ხმები (13.336) გააორკეცა წელს (26.852) და წინანდელი 6 მანდატი 15-ზე აიყვანა. დამახასიათებელია, რომ ეს ქალაქი ითვლებოდა კომუნისტების სამფლობელოთ. აქ ისინი ს. დ-იანუ გაცილებით ძლიერი იყვნენ. ესლა კი მათ მხოლოდ 2 ათასი ხმა მიუმატა და როგორც ს. დ.-იას, ქალაქის საბჭოში 15 წარმომადგენელი ფეხვალა. აქაც სასტიკათ დამარცხდნენ შემარჯვენები.

ეს ორივე არჩევნები მოწმობენ გერმანიის ამრჩევლის მარცხნით გადახრას, რასაც უდიდესი პოლიტიკური მნიშვნელობა აქვს. მკითხველმა იცის, რომ გერმანიას უკვე კარგა ხანია მართავს ბურჟუაზიული ბლოკი, რომელშიც დიდ როლს თამაშობს მონარქისტული ნაციონალისტთა პარტია (უძლიერესი რესპუბლიკაში ს. დ. პარტიის შემდეგ). აი ეს ნაციონალისტები, უკიდურეს შემარჯვენე რასისტებთან ერთად, დამარცხდნენ სასტიკათ აღნიშნულ არჩევნებში, რაიცა მოწმობს რესპუბლიკანურ იდეის განმტკიცებას გერმანიის ამრჩეველთა მხებში. ცხადია მომავალ სარეინსტაგო არჩევნებში (1928 წელს) გერმანიის სოციალდემოკრატიას მოელის უდიდესი გამარჯვება იმავე შემარჯვენე პარტიების ხარჯზე, რაიცა ბოლოს მოუღებს დღევანდელ რეაქციონურ კოალიციას.

გერმანიის სოციალდემოკრატიამ არჩევნების შემდეგ განსაკუთრებული ენერგიით ამუშავა თავისი მძლავრი აპარატი. რათა ახლად შექმნილ ამრჩევლების რაც შეიძლება დიდი ნაწილი მოიხზრას პარტიის რიგებში.

ჩეხიის სოციალდემოკრატიის წინსვლა. უკანასკნელმა არჩევნებმა ჩეხო-სლოვაკიის ქალაქებში ცხადყო ორი გარემოება: რესპუბლიკის ამრჩეველთა საერთო მარცხნით გადინება და მემარცხნეთა შორის სოციალისტების გაველის განდიერება. სასტიკათ დამარცხდნენ რეაქციონერი ჩეხური გერმანული პარტიები, რომელთა კოალიცია დღეს რესპუბლიკას მართავს. ძლიერ დაწინაურდი სამი სოციალისტური პარტია: სახალხო სოციალისტები და ჩეხიის და გერმანულთა ს.-დემოკრატიული პარტიები. პრლაში დიდი გამარჯვება ხვდა სახალხო სოციალისტებს, აგრეთვე ჩეხიის სოც.-დემოკრატიულ პარტიას. კომუნისტები კი, ამრჩეველთა რიცხვის ზრდასთან შედარებით, დაზარალდნენ დედა ქალაქში. ხლო მათ მიერ ძველათ მიღებული ხმების დიდი ნაწილი კვლავ დაუბრუნდა სოციალისტურ პარტიებს (მაგალითად, სამრეწველო ცენტრში—კლადო და სხვ., აგრეთვე სლოვაკიაში და რუსინთა მხარეში).

ამსტერდამის ინტერნაციონალის ზრდა. 1926 წლამდე ამსტერდამის პროფესიულ გაერთიანებაში ევროპის პროფ. კავშირების გარდა შევიდნენ მხოლოდ კანადის და პალესტინის კავშირები. ამა წლის საერთაშორისო კონგრესზე კი (პარიზში) წარმოდგენილი იყვნენ კავშირები არგენტინისა და ჩრდილო აფრიკის შავკანიან მუშებშიც. მაგრამ ამათი მონაწილეობა არაა საკმარისი, რომ ამსტერდამის გაერთიანებას მსოფლიო ხასიათი მიეცეს: უდიდესი ევროპის გარეშე მუშათა ორგანიზაცია, ამერიკის პროფ. კავშირთა კავშირი, ამსტერდამს აქამდე არ მიმხრობია. სამაგიეროთ მრავალი ასი ათასეული არაევროპიულ მუშებისა ამ ბოლო ხანებში სხვა ორგანიზაციული გზით დაუკავშირდნენ ამსტერდამს. არსებობს 26 ევრეთ წოდებული საერთაშორისო პროფესიული სეკრეტარიატი; თვითთული ამთავანი წარმომადგენს განსაზღვრულ პროფესიის მუშათა ნაციონალურ კავშირების კავშირს. 26-ივე პროფესიული სეკრეტარიატი შედის ამსტერდამის ინტერნაციონალში. აი ამ სეკრეტარიატების საშვალეობით არიან დაკავშირებული ამსტერდამთან სხვადასხვა არაევროპიულ ქვეყნების მუშები. მაგალითად ავსტრალიიდან: მემალაროენი, მეზღვაურნი, ფოსტის მოხელენი. ამერიკის შვერთებულ შტატებიდან: მემალაროენი (400.000), მღებავები (115.000), ტანთსაცმელის მუშები (105.000), მექედენი, მეჩქმეები, პურის მცხობელნი, ნავთსა-

საქართველო
საქართველო

გურის მუშები და სხვ. ამ სეკრეტარიატებში შედიან აგრეთვე ბრაზილიის, კინაზის კუნძულების, პოლანდიის ინდოეთის კავშირები. უკანასკნელ 1 ნან. წლის განმავლობაში საერთაშორისო პროფ. სეკრ-ებს და მათი საშვალეებით ამსტერდამს შეემატა: ინდოეთის (ბრიტანიის) ორი მესწავურთა კავშირი (რიცხვით ორთავე—50.000), შერატებულ შტატების ხეზე მომუშავეთა (352.000) და მელითონეთა კავშირები. ამგვართ, ამსტერდამის გაერთიანება თანდათან იკიდებს ფესვ ევროპის გარეშე ქვეყნებში და იღებს მსოფლიო ორგანიზაციის ხასიათს; მზადდება ნიადაგი დიდი არაევროპიულ ნაციონალურ კავშირთა კავშირების (შეერთებული შტატები და სხვ.) ამსტერდამის გაერთიანებაში შესვლისათვის.

გ ა მ ა ე ლ ა « ბ რ ძ ე ლ ა ».

რუსულ ემიგრანტულ პრესაში ამ შემოდგომამზე დღის სინათლეზე გამოიტანეს ფრიად სენსაციური მხილებანი გეპეუს მოღვაწეობის შესახებ.

მკითხველმა იცის, რომ რუს მემარჯვენე მოღვაწე ვ. შულგინმა ამ წლიანხვერის წინათ არალეგალურათ მოიარა რუსეთი. მშვიდობიანათ დაბრუნდა ევროპაში და გამოაქვეყნა წიგნი (ტრი სტოლიცი), საცა ასწერს იქ ნახულს და გაგონილს. ავტორი წამდაუწყემ იმეორებს თავის შთაბეჭდილებების მთავარ დასკვნას: რუსეთში ყველაფერი ძველებურათაა, მხოლოდ ცოტა უარესათო (ნემნოყკო ხუყე). თან აღტაცებით ასწერს არალეგალურ მემარჯვენე ორგანიზაციების მოღვაწეობას, რომლის საიდუმლო ქსელი თითქოს მთელს რუსეთს მოსდებია. მკითხველს ახსოვს აგრეთვე საინკოვის რუსეთში დაპატიმრება, მისი გასამართლება, მონანიება და ტრალიკული ბოლო. გასულ გაზაფხულზე მთელი ქვეყნის ყურადღება მიიპყრო რუსეთში გარალბულმა ტერორმა და ტერორისტების დახოცვამ (შულც-ნახარჩეკოს ქალი, ოპერპუტი და სხვ.). აგრეთვე ინგლისელ რეილის მოკვამ და სხვა. მოსკოვი ირწმუნებოდა მაშინ ეს ორგანიზაციები ინგლისელებმა მოაწყვეს და ტერორისტებიც მათი აგენტები იყვნენ.

ესლაკი უდაოთ გამოირკვა, რომ ყველა ზემო აღნიშნულ და საბჭოების საწინააღმდეგო სხვა მრავალ აქტების მომწყობ ორგანიზაციებს ხელმძღვანელობდა, თავისი აგენტების საშვალეებით, გეპეუ.

საბროვოკაციო მიხნით 1923 წელს გეპეუს მოუწყვია დიდი, ვითომ კონტრრევოლიუციური ორგანიზაცია, რომელიც თავის თავს «ტრესტს» უწოდებდა. ამ ორგანიზაციაში, რომელსაც ხელმძღვანელობდენ გეპეუს აგენტები—ოპერპუტი (ოსკარ), ფეოდოროვი-აკუშევიჩი და სხვ., ჩათრეული ყოფილან მრავალი გულწრფელი რუსი მონარქისტები, როგორც რუსეთში, ისე ევროპაში. ამათ რიცხვს ეკუთვნოდა ნახარჩეკოს ქალი, რეილი და სხვ. მაგრამ ტრესტის ნამდვილი ხელმძღვანელები, მისი მთავარი ტაქტიკოსები და ორგანიზატორები იყენენ ჩეისტები ოპერპუტი და ფეოდოროვი, რომელთაც დაეცალებული ქონდათ გეპეუსაგან ხელში ჰყოლოდათ მემარჯვენე აქტივსტები, ზოგიერთ ტერორისტულ აქტებსაც არ დარიდებოდენ. ამათ გაუბამთ კავშირი მემარჯვენე ემიგრაციასთან. მათი მსხვერპლი გახდა ჯერ საინკოვი, რომელსაც ვითომ მისი ორგანიზაციის წარმომადგენელმა (ნამდვილათ კი გეპეუს აგენტმა) პავლოვმა 20 ათასი ფრ. გადასცა პარიზში—რუსეთიდან გიბარებს ორგანიზაცია და ეს ფული გამოგიგზავნაო. შემდეგ პავლოვმა და ფეოდოროვმა საინკოვი გადაიყვანეს ხელგარზე. დანარჩენი იცის მკითხველმა: გეპეუმ მონანიების საფასურათ ამნისტრია აღუთქვა. საინკოვი გაბრიყვდა, თავს გადავიტჩენ და ხელიდან დაუძვრებო. ხოლო როცა დარწმუნდა მომატყუესო—თავი მოიკლა, მესხეთე სართულის ფანჯარიდან გადმოვარდა.

«ტრესტის» მსხვერპლი გახდა აგრეთვე შულგინი, ისიც ფეოდოროვმა გადაიყვანა საზღვარზე—თავისი «კონტრბანდისტების» საშვალეებით, მოატარა მთელს რუსეთში, გაუმართა მოსკოვში ფარულ «ორგანიზაციის» კრება, საცა შულგინის მონაწილეობით სჯიდენ ტაქტიკას და სხვ. ფეოდოროვმა და კომპანიამ დააჯერეს გეპეუ ნება დაერთო შულგინი მათ ევროპაში უენებლათ გაეყვანათ. ეს მით უფრო ადვილი იყო, რომ შულგინი—როგორც ამას ის ესლა ამქლანებს—დაპირებია «ორგანიზაციას» დაგაკავშირებ ნიკოლაი ნიკოლაევიჩთანო. არა ნაკლებ კურიოზულია, რომ ჩეისტებმა დაითანხმეს შულგინი გადაეცა მათთვის წასაკითხავათ წიგნის ხელნაწერი—არაფერი შეგვეპაროს შიგ ისეთი, რომ ჩვენს ორგანიზაციას ავნოსო. ხელნაწერი აფრინეს მოსკოვის გეპეუში, რომელმაც უკანასკნელი რედაქცია უცო «ტრი სტოლიცი»-ს.

ამ წლის დამდეგს «ტრესტიში» თავი იჩინა უთანხმოებამ «ტაქტიკის» შექმნის ფეოდალოზი არ იყო მომხრე ტერორის, ოპერატიული კი თურმე მოითხოვდა დაუყენებელი ტერორის გაჩაღებას. შემოდგომაზე უფროვე ოპერატიული გამოუტყდა ზანარჩენკოს ქალს, რომელიც მას მოჯადოებულ ჰყავდა, რომ ის 1921 წლიდან გეპეუს აგენტია. მაგრამ ამასთანავე აღუთქვა, რომ მომავალში ბოლშევიკების წინააღმდეგ იმუშაებდა. შემდეგ ის გამოვიდა უცხოეთში და განიმეორა მხილება ტრესტთან დაკავშირებულ ემიგრანტ-მოღვაწეების წინაშე. მან ასწერა გეპეუს სხვადასხვა ოინები (თითქმის ყველა თავის აგენტებს გეპეუ იძენს ცნობილი წინადადებით: ან დახვრეტა ან გაჯაშუშება), ამხილა ბევრი მისი საქმე და ბოლოს აღუთქვა ემიგრანტებს—წავალ და ჩემს დანაშაულს გამოვიწყვიდო ტერორისტული აქტებითო. ის მართლაც დაბრუნდა რუსეთში და სწორედ ამ დროს დაიწყო ტერორი, რასაც მოჰყვა ზანარჩენკოს ქალის და სხვების დაღუპვა. გეპეუმ ოპერატიული მოკლულათ გამოაცხადა, მარა ეს არავის სჯერა: უნდა ვიფიქროთ, რომ ის განაგრძობს თავის «მოღვაწეობას» სხვა სახელით და სხვა სფეროში.

ამავე ჯაშუშების მსხვერპლი გახდა ინგლისელი რეილი. ის საზღვარზე კი არ მოუკლავთ, როგორც ეს გეპეუმ გამოაცხადა, არამედ უკვე დატუსალებული მოაკვლევინეს მოსკოვში გეპეუს ცნობილ ჯალათს იბრაჰიმს.

მთელ ამ გაუგონარ პროვოკაციის ხლართში გაუგებარია თუ რამ აიძულა მთავარი პროვოკატორი ოპერატიული «ტრესტის» საქმე გაეშლავნებია. არავის სჯერა, რომ ეს მან გულწრფელი მიზნით ჩაიდინა. შესაძლებელია, რომ გეპეუს შეეშინა თავისივე პროვოკაციის. ტრესტი შეიქნა ცალკე ორგანიზაცია, რომელსაც ჰქონდა საიდუმლოება თვით გეპეუსაგან: ამან შეაშინა ჩეკის მემკვიდრე; გეპეუმ ვეღარ დაიმორჩილა ის ჯოჯოხეთის ძალა, რომელსაც თვით მოუხმოდ და არჩია მისი ლიკვიდაცია. ასეთია ზოგიერთების აზრი.

უდაოა ერთი: თვითმპყრობელობის მემკვიდრე ბოლშევიზმმა პროვოკაციაში ორნაკას გადააქარბა. ოპერატიული-ფეოდალოზები ახეფის ბოლშევიკური გამოცემა-საინტერესოა რომ ეს ბოლშევიკური ახეფებიც პირველად იმავე ბურჟუაზიამ ამხილა, რომელმაც ერთ დროს ფარდა ახადა ორნაკის ახეფს.

მ ც ი რ ე. ვ ა ნ შ ა რ ტ ე შ ა.

თავისი «შკურნიკობის» გასამართლებლათ «ახალგზელები» ემიგრაციის შესახებ ათასგვარ უარებს თხზავენ. სხვათა შორის გარძახიან—უცხოეთში რამიშვილსა და მის ამხანაგებს ტერორი აქვთ გამეფებული, ემიგრანტებს გასაქანს არ აძლევენ, თორემ ისე გულში ყველა ჩვენსათვის ფიქრობდა. მაგალითისათვის ხშირად მასახელებენ მე. რომ მართლაც «ყარბინს» ამხანაგების ინფორმაციამ არავინ შეიყვანოს შეცდომაში კერძოთ ჩემს შესახებ უნდა ვსთქვა შემდეგი:

მართალია, მე პარტიის ხელმძღვანელ ორგანოს, ბიუროს ზოგიერთ ტაქტიკურ და პრაქტიკულ ნაბიჯებს არ ვიზიარებდი და არ ვიზიარებ დღესაც, მაგრამ მიუხედავათ ამისა, ჩემი ოპოზიციონერობა პარტიის პრინციპებს არ გაშორებია.

თუ როგორი უნდა იყოს ჩვენი ეროვნული მოძრაობის ფორმა, ამის შესახებ ჩემი აზრი გამოვთქვი წერილში «ეროვნული მოძრაობის გზები» («ბრძოლა» № 21). ეს არის ჩემი მოხსენების დედა-აზრი და არა ის, რაც კახუნაშვილმა და კომ. ქართველ საზოგადოებას მიაწოდა.

აჯანყებას იმ პირობებში, რომელშიც დღეს საქართველო იმყოფება, მიხანშეუწონლათ ვსთვლიდი და ეხლაც ამ აზრს ვადგივარ. ხოლო საერთოთ რომ მე ტოლსტოველი არ ვარ, ეს კომუნისტებსაც და «ახალგზელებსაც» კარგათ მოეხსენებათ. ამიტომ ჩვენი მოძრაობის მთავარ საგნათ მე მიმიჩნია იდეური და ორგანიზაციული მუშაობა როგორც საქართველოში, ისე უცხოეთში, ხოლო საქართველოში ამისათვის გამოყენებული უნდა იქნეს, როგორც არალეგალური, ისე ლეგალური ასპარეზი.

ბოლშევიკების შესახებ საკმაოთ გამოვსთქვი ჩემი აზრი ჩვენს პრესაში, მაგრამ რადგან «ახალგზელებს» მაინც არ სჯერათ და ფიქრობენ, რომ მე პრაგმაში ჩემს მოხსენებში რაღაც სხვა ვსთქვი. ამიტომ, თუ «ახ. გზის» რედაქცია მომცემს პირობას, რომ იგი უცვლელათ დაბეჭდავს, მე მას გადაეუგზავნი ჩემი მოხსენების იმ ადგილის ასლს. სადაც ბოლშევიკებს ვახასიათებ.

რაც შეეხება ემიგრანტების დაბრუნებას, მე არასოდეს არ მითქვამს არსებით-ქუმბურიძე უნდა დაბრუნდეს თქო, მაგრამ არასოდეს არ დამიშლია საბურჯანის და-გვარი ემიგრანტებისთვის, რომელთაც არაფერს არ უშლიდა-საქართველოში ცხოვრე-ბას. არც იმ პოლიტიკურ ემიგრანტებს ვაგლეჯდი კალთას, რომლებიც მუდამ დაბრუ-ნებაზე გაიძახოდნენ, და ძლიერ მივიჩნის, რომ მუშებისა და გლეხების ფულები ასეთი ხალხის გადასაბირებლათ იხარჯება!

ტერორისა და კერძოთ ჩემი დაშინების შესახებ უნდა მოვახსენო «ახალგაზრდებს, რომ ალბათ ჩეკისგან ყველა დაშინებულმა მათ ქურნალოში მოიყარა თავი და გონიათ, რომ ყველა მათსავით მოქმედებს და ტერორის გამო აზროვნება არ არსებობს. მათი მდგომარეობა გასაგებია, ხოლო ჩემში მათი «საბუთი» სიცილს იწვევს და მეტს არა-ფერს. და მართლაც, თუ ასეთი ტერორი არსებობს ემიგრაციაში, მაშინ როგორ მოხდა ის, რომ «შეკურნიკებმა» და ლაჩარებმა, როგორიც არიან მაგალითათ ხელაძე, კაჩუხაშვი-ლი, გაბუნია, ჯაფარიძე და სხვები, ვადალანეს ეს დაბრკოლება, ხოლო სხვებმა ვერა!

თუ როგორია პარტიის დამოკიდებულება ჩემდამი, რომ «ახალ გზელებს» მარ-თლაც სიმართლვე აინტერესებდეთ და პროვოკაციის სენით არ იყვენ შეპყრობილი, ისინი ამას გაიგებდნენ პარიზის სოც.-დემ. ორგანიზაციის ჩემდამი წერილიდან, რომე-ლიც სხვა წერილებთან ერთათ ბოლშევიკებმა ხელში ჩაიგდეს, ხოლო ეს წერილი არ გამოაქვეყნეს, რადგან მათთვის ხელსაყრელი არ იყო და არც ასლის დამახინჯება შე-იძლებოდა.

ბოლშევიკებსა და «ახალგაზრდებს» არ მოსწონთ, რომ მე «ბრძოლაში» ვთანამ-შრომლობ. გემოვნების საქმეა. «ბრძოლა» პარტიის ორგანოა და გამოდის ამხ. ნოე ქორდანის ხელმძღვანელობით, რომელიც ვფიქრობ რედაქტორ კ. სულაქველიძეს და ხელაძეს არ ჩამოუფარდება. აქლემი, როგორც არ უნდა დაეცეს, ვირის ოდენს საპალნეს მაინც აზიდავს.

ბოლოს ხელაძის ჩმახვის შესახებ, რომ თითქოს მე კომუნისტებს ვხვდებოდი. არაფერ ამის მსგავს ადგილი არ ქონია. დ. ლომაძე, რომელიც ალბათ ხელაძეს სურს საპროვოკაციოთ გამოიყენოს, 1922 წ. საქართველოდან კონსტანტინოპოლში ჩამოვი-და, როგორც კომპარტიიდან გამოძევებული უკლონისტი, რისთვისაც იგი ჩეკაშიც კი იჯდა. მან ჭიათურის ს.-დ. ორგანიზაციის რეკომენდაციაც ჩამოიტანა, მოვიდა საკონ-სულოში და როგორც მე ისე სხვა ამხანაგებმა გამოგვითხეთ ამბები. თუ 2 წლის შემ-დეგ, როგორც გადმომცეს, ის ისევე გაკომუნისტდა, ეს მე არ შენება. ამის შემდეგ პრავეში ვცხოვრობ და აქ არც ერთი კომუნისტი თვალთ არ მინახავს, გარდა ისე-თი «კომუნისტებისა», როგორიც იყვენ ხელაძე და კაჩუხაშვილი. პირველი მათგანი ჩემ მოხსენებაზე მოხვალასაც ვერ ბედავდა. ხოლო მეორე სოციალისტებსაც და კომუ-ნისტებსაც დედას ავიწებდა და ნიკოლოზის დროს ნატრობდა.

აი სწორი ინფორმაცია, მოქ. ყარიბო. მგონი გასაგებია. უკეთესი იქნება, რომ აქედან დაბრუნებულმა «თქვენმა ამხანაგებმა» სხვის გულში ხელის ფათურს თავი და-ანებონ და თავისი «მოლავეჯობის» ამბავი მოგითხრონ. ამან თქვენ არ უნდა შეგაშინოს. რადგან თვით ლენინმა სთქვა: ჩვენს გარშემო უღლიკებმა მოიყარეს თავიო.

ჩენია. 1927 წ. სექტემბერი.

ნიკ. კუმბურიძე.

დაზვრეტილთა ხობი შეხვარება.

რედაქციამ მიიღო ერთი ემიგრანტისაგან ცნობა, რომლის თანახმათ ჭიათურაში და-ხვრეტილთა სიაში, რომელიც მოთავსებული იყო «ბრძოლის» 26 ნომერში, შეცდომით ყოფილა აღნიშნული მასწავლებელი ბესარიონ კაკაბაძე; დახვრეტილი ყოფილა არა ბესარიონი, არამედ კორნელი კაკაბაძე, მასწავლებელი. იგივე კორნელი ბესარიონი გვაუწყებს, რომ ამხ. ვ. ჩუბინიძის მიერ მოყვანილ სიაში მოხსენებული არ არის მას-წავლებელი რაქდენ ნიკოლოზის ძე წივწივაძე (ს.-დ.), რომელიც კორნელი კაკა-ბაძესთან და სხვებთან ერთად ყოფილა დახვრეტილი.

Rédaction et Administration:

M-r. D. Charachidzé.

10, rue Jules-Ferry, Leuville-s-Orge (S.-et-O.)

Le Gérant: G. - A. Bernard.

Imprimerie « La Gazette de S.-et-O. » — Arpaçon